EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 16.3.2004
KOM(2004)178 slutlig

2004/0061 (CNS)
2004/0062 (CNS)
2004/0063 (CNS)

C6-0011-12-13/04

KOMMISSIONENS MEDDELANDE TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

om framläggande av ett förslag till direktiv och två förslag till rekommendationer för att underlätta tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i Europeiska gemenskapen i forskningssyfte

Förslag till

RÅDETS DIREKTIV

om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte

Förslag till

RÅDETS REKOMMENDATION

om att underlätta tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i syfte att bedriva forskning i Europeiska gemenskapen

Förslag till

RÅDETS REKOMMENDATION

om att underlätta medlemsstaternas utfärdande av enhetliga viseringar för kortare vistelse till forskare från tredje länder som flyttar i syfte att bedriva forskning i Europeiska gemenskapen

(framlagda av kommissionen)

KOMMISSIONENS MEDDELANDE TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

om framläggande av ett förslag till direktiv och två förslag till rekommendationer för att underlätta tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i Europeiska gemenskapen i forskningssyfte

1. BAKGRUND

1.1 Utveckla forskningen och bli den mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsekonomin i världen

Det europeiska området för forskningsverksamhet[1] har varit grundpelaren i EU:s forskningspolitik ända sedan det infördes i januari 2000. Efter godkännandet av rådet vid mötet i Lissabon i mars 2000 är området för forskningsverksamhet en central del av det nya strategiska mål som EU har satt upp för det kommande decenniet, nämligen att bli den mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsekonomin i världen. För att förverkliga detta mål krävs en övergripande strategi för att förbereda övergången till ett samhälle och en ekonomi som bygger på kunskap. En viktig del i detta är en positiv hållning till forskares möjligheter att röra sig mellan medlemsstaterna, vilket har framgått av bland annat en rådsresolution av den 10 december 2001. Europeiska rådet uppmanande i sina slutsatser från Lissabon rådet och kommissionen att tillsammans med medlemsstaterna när så är lämpligt « vidta åtgärder för att senast 2002 undanröja hinder för forskares rörlighet i Europa och att dra till sig och behålla de stora forskartalangerna i Europa »[2]. Dessa föresatser har sedermera bekräftats i rådets slutsatser av den 26 november 2002, där medlemsstaterna uppmanas att i samarbete med kommissionen förstärka de åtgärder som vidtas för att fortsätta utvecklingen av det europeiska området för forskningsverksamhet, särskilt genom att underlätta inresa och vistelse för forskare från tredje länder. Europaparlamentet har klargjort att man delar denna strävan, bland annat i en rapport av den 9 maj 2000[3] och i en resolution av den 18 maj 2000[4].

1.2 Främja rörligheten för forskare i en tid av globalisering

Forskarnas rörlighet är avgörande för förvärvande och överföring av kunskaper. Globaliseringen av den alltmer kunskapsbaserade ekonomin gör att forskningens internationella dimension ständigt ökar i betydelse. Strävan att främja rörighet, som även kommit till uttryck i kommissionens meddelande ”Den internationella dimensionen av det europeiska området för forskningsverksamhet”[5], är också en kärnpunkt i Europeiska gemenskapens sjätte ramprogram för Europeiska gemenskapens verksamhet inom området forskning, teknisk utveckling och

---

1 KOM(2000) 6, 18.1.2000.

2 Punkt 13 i slutsatserna.

3 Rapport om kommissionens meddelande ”Mot ett europeiskt område för forskningsverksamhet” (A5-0131).

4 Europaparlamentets resolution av den 18 maj 2000 om kommissionens meddelande ”Mot ett europeiskt område för forskningsverksamhet” (A5-0131/2000), s. 40.

5 KOM(2001) 346, 25.6.2001.

demonstration[6], särskilt i programmet ”Att strukturera det europeiska området för forskningsverksamhet”[7], som har givit en kraftig skjuts åt frågan om rörlighet genom att stimulera såväl europeiska forskares möjligheter att resa till andra delar av världen, som möjligheterna för forskare från tredje länder att resa in, vistas och förflytta sig i Europeiska unionen. Denna nya dimension av forskningen har bland annat lett till betydligt större möjligheter för tredjelandsmedborgare att delta i det sjätte ramprogrammet, vilket ses som en grundläggande förutsättning för Europeiska unionens framtida dragningskraft som globalt forskningscentrum.

1.3 Ett behov på 700 000 forskare fram till 2010

Via verksamheten "Mänskliga resurser och rörlighet"[8] i sjätte ramprogrammet för forskning, lägger kommissionen inte mindre än 1,6 miljarder euro på sina insatser avseende utbildning, rörlighet och karriärutveckling för forskare. Denna strategi grundar sig på konstaterandet att Europeiska unionen kommer att behöva 700 000 nya forskare fram till 2010 för att kunna uppfylla det mål som fastställdes av Europeiska rådet i Barcelona, nämligen att lägga 3 % av medlemsstaternas BNP på forskning och teknisk utveckling[9] före nästa decennieskifte. För att detta skall bli möjligt måste en rad samverkande åtgärder vidtas, exempelvis locka ungdomar att välja naturvetenskapliga ämnen i skolan, förbättra karriärmöjligheterna för forskare i Europeiska unionen och öka möjligheterna vad gäller utbildning och rörlighet. Eftersom Europeiska unionen med stor sannolikhet inte på egen hand kommer att kunna få fram det antal forskare som behövs, kommer det också att behövas åtgärder för att locka forskare från länder utanför unionen.

1.4 Ett instrument bestående av tre rättsakter

Detta initiativ från kommissionen omfattar både ett förslag till rådsdirektiv och två förslag till rådets rekommendationer. Den första rekommendationen syftar till att få medlemsstaterna att mycket snabbt anta ett antal praktiska åtgärder, eftersom processen för att nå fram till en effektiv tillämpning av ett direktiv alltid tar flera år och antagandet av direktivet inte är tillräckligt i sig för att uppfylla de tidsfrister som gäller för de mål som Europeiska rådet har fastställt (se ovan). Denna rekommendation gör det möjligt att på vissa punkter föregripa antagandet av direktivet genom krav på att medlemsstaterna vidtar vissa åtgärder som ligger i direktivets riktning så att det blir lättare att genomföra direktivet, när det blir aktuellt. Vidare kan framläggandet av denna rekommendation motiveras oberoende av direktivet, då den genom att ta upp familjeåterförening och operativt samarbete omfattar områden som inte regleras i förslaget till direktiv. I en andra rekommendation behandlas den mer specifika frågan om viseringar för kortare vistelse, exempelvis för forskare som för sitt forskningsarbete måste delta i konferenser och seminarier.

---

6 EGT L 232, 29.8.2002, s. 1.

7 EGT L 294, 29.10.2002, s. 44.

8 EGT L 294 , 29.10.2002, s. 50.

9 Kommissionens meddelande ”Investering i forskning: en handlingsplan för Europa" av den 30 april 2003 (KOM(2003) 226).

1.5 Utveckla partnerskap med tredje land

Om fler forskare från tredje länder ges möjlighet till inresa och vistelse, så gynnar det Europeiska unionen. Det kommer att göra det möjligt att utvidga samarbetet och partnerskapen på forskningsområdet på global nivå. Denna önskan att gynna inresa, vistelse och rörlighet för forskare måste dock ställas mot behovet av kompletterande åtgärder för att undvika nya former av kunskapsflykt till skada för mindre utvecklade länder. Tidigare har nämnts de åtgärder rörande viseringar för kortare vistelse som införs i rekommendationen för att främja den internationella rörligheten för forskare och uppmaningen till medlemsstaterna att vaka över balansen mellan deras insatser för att främja att forskare från tredje länder kan arbeta och vistas i Europeiska unionen, och behovet av att motverka kunskapsflykt till skada för tillväxt- och utvecklingsländer. Utöver detta behöver man undersöka andra åtgärder inom ramen för det partnerskap med ursprungsländer utanför unionen som i slutsatserna från Tammerfors framstår som en av de viktigaste faktorerna för att kunna skapa en migrationspolitik på global nivå. Gemenskapen beslutade redan genom det sjätte ramprogrammet att finansiera mekanismer för återintegrering av forskare från tillväxt- eller utvecklingsländer i deras ursprungsländer[10] och kommer att undersöka möjligheten att främja utvecklingen av "forskarkolonier" av utomlands boende forskare som genom sitt arbete bidrar till utvecklingen i sina ursprungsländer när det gäller vetenskap, teknik och högre utbildning. Övervägandena kring denna fråga har förts upp på europeisk nivå genom kommissionens meddelande "Att integrera invandringsfrågor i Europeiska Unionens förbindelser med tredje länder" av den 3 december 2002[11]. På grundval av detta meddelande antog rådet den 19 maj 2003 slutsatser om migrations- och utvecklingsproblematiken och uppmanade kommissionen att lägga fram en rapport och konkreta förslag i slutet av 2004.

2. BAKGRUND OCH FÖRSLAGENS ÖVERENSSTÄMMELSE MED KOMMISSIONENS ÖVRIGA INITIATIV

2.1. Förslag i linje med EU:s forskningspolitik

Frågan om att öppna forskningsprogrammen ytterligare för tredjelandsmedborgare aktualiserades i samband med att det europeiska området för forskningsverksamhet skapades. I enlighet med det mandat som Europeiska rådet gav kommissionen vid toppmötet i Lissabon, har kommissionen under 2000 inrättat en arbetsgrupp bestående av experter på hög nivå med uppgift att identifiera hinder för forskares rörlighet och utforma förslag för att undanröja dessa hinder. På grundval av arbetsgruppens rapport av den 4 april 2001[12] antog kommissionen den 20 juni 2001 meddelandet "En strategi för rörlighet i det Europeiska området för forskningsverksamhet"[13]. Där formulerar kommissionen en rad konkreta förslag, och några av dem avser juridiska aspekter och regleringsaspekter, särskilt idén om att införa en särskild typ av uppehållstillstånd för forskare från tredje länder. Genomförandet av detta meddelande har gjort det möjligt att utveckla ett nära samarbete mellan kommissionen och medlemsstaternas justitie- och inrikesministerier. Av svaren på frågorna i ett formulär som skickades till

---

10 Marie Curie-åtgärder för mänskliga resurser och rörlighet.

11 KOM(2002) 703.

12 http://europa.eu.int/comm/research/fp5/pdf/finalreportmobilityhleg.pdf

13 KOM(2001) 331.

medlemsstaterna och kandidatländerna framgick att nio medlemsstater av femton hade antagit bestämmelser för att underlätta inresa och vistelse för forskare från tredje länder, men att endast två av dessa hade infört ett särskilt förfarande för inresa och vistelse. Därför genomförde kommissionen kompletterande undersökningar i vissa medlemsstater under 2003. Detta arbete har gjort det möjligt för kommissionen att föreslå en rad politiska åtgärder som efter att ha diskuterats med medlemsstaternas experter utmynnade i de här förslagen till direktiv och rekommendationer.

2.2. Förslag som kompletterar EU:s invandringspolitiska instrument

I sitt meddelande om en invandringspolitik för gemenskapen av den 22 november 2000[14] förespråkar kommissionen tydligt att man i kontrollerad form åter öppnar kanaler för laglig invandring, med hänsyn till vissa olika parametrar och efter vilka kategorier av invandrare som berörs. Medlemsstaternas behov är en av dessa parametrar. Detta perspektiv har särskild relevans när det gäller forskare, som utgör en särskild kategori av högkvalificerade invandrare som Europeiska unionen har ett mycket stort behov av. Unionen kommer således att kunna dra stor nytta av att ta emot invandrare ur denna kategori. Forskare hör till de personer som av yrkesskäl måste förflytta sig ofta och kan behöva slå sig ner under kortare eller längre tid i flera olika länder under sin karriär. Den kommer allmänt sett att dra fördelar av utvecklingen av unionens invandringspolitik. Det gäller den enhetliga viseringen för kortare vistelse – som gör det möjligt att förflytta sig fritt inom Schengenområdet under högst tre månader – och den rätt till vistelse i andra medlemsstater som enligt direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare under vissa omständigheter tillerkänns tredjelandsmedborgare efter fem år av laglig bosättning[15].

Det är dock tydligt att det behövs särskilda gemenskapsregler om inresa, vistelse och rörlighet för forskare från tredje länder för att möta de utmaningar som Europeiska unionen står inför på forskningsområdet. I förslaget till direktiv om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i syfte att bedriva verksamhet som anställd eller egenföretagare anges uttryckligen att det kommer att antas särskilda gemenskapsbestämmelser för forskare[16]. Möjligheten för forskare från tredje länder vilka beviljats inresa och vistelse i Europeiska unionen att ta med sina familjer är en mycket viktig aspekt på frågan om rörlighet. Eftersom återförening med familjemedlemmar från tredje land behandlas i ett direktiv som antogs av rådet den 22 september 2003[17], har denna fråga inte tagits upp i det här aktuella förslaget till direktiv, utan i det första förslaget till rekommendation. Det här initiativet kompletterar förslaget till direktiv om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för studier, yrkesutbildning eller volontärarbete[18], som omfattar personer som skriver in sig som studerande vid institut för högre utbildning för att skriva en doktorsavhandling. Doktorander, som räknas som en särskild kategori av forskare, omfattas således inte av tillämpningsområdet för detta förslag, såvida de inte ingår i det mottagande forskningsorganets personal i någon annan egenskap (till exempel

---

14 KOM(2000) 757.

15 Se kapitel III om bosättning i andra medlemsstater i direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares rättsliga ställning. Direktivet antogs av rådet den 25 november 2003.

16 KOM(2001) 386 (EGT C 332, 27.11.2001, s. 248).

17 Direktiv 2003/86 av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (EUT L 251, 3.10.2003, s. 12).

18 KOM(2002) 548 (EGT C 45, 25.2.2003, s. 18).

om de ingått ett anställningsavtal för att slutföra sin avhandling). Alla forskare från tredje länder som kan få rätt till inresa och vistelse i Europeiska unionen omfattas alltså av lagstiftningsinitiativ, i enlighet med vad kommissionen åtog sig som en följd av de förslag till ändringar som Europaparlamentet lade fram angående oavlönade forskare[19] i sin lagstiftningsresolution av den 3 juni 2003 om förslaget till rådets direktiv om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för studier, yrkesutbildning eller volontärarbete[20].

---

[19] En oavlönad forskare omfattas av detta direktiv om han eller hon har tillräckliga tillgångar för de dagliga behoven och återresan i enlighet med artikel 5.2 b). Det gäller bland annat doktorander som är inskrivna vid ett institut för högre utbildning i sitt ursprungsland, men som genomför en del av sin doktorandforskning i Europeiska unionen.

[20] PE 332.951, s. 46.

Förslag till RÅDETS DIREKTIV om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte

MOTIVERING

1. REDOGÖRELSE FÖR DIREKTIVFÖRSLAGETS BESTÄMMELSER

Förslaget till direktiv är tänkt att skapa ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskningssyfte, och har byggts kring följande grundpelare:

1.1. Forskningsorganens centrala roll

Efter förebild från ett antal medlemsstater föreslås en särskild mekanism för forskare från tredje länder. Avsikten är att ge i förväg utsedda forskningsorgan en roll i den procedur som leder fram till utfärdandet av ett uppehållstillstånd. Målet är att underlätta inresa, vistelse och rörlighet för forskare och därigenom göra det lättare för de myndigheter som ansvarar för invandringsfrågor i medlemsstaterna att kontrollera om forskningsprojektet är trovärdigt, i synnerhet när det gäller de finansiella villkoren, och om personen i fråga har den förmåga som krävs för att slutföra projektet. Denna uppgift anförtros forskningsorgan som kommer att spela en mycket betydelsefull roll i förfarandet för inresa och vistelse genom att de ingår ett mottagningsavtal med den berörda tredjelandsmedborgaren som garanterar dennes förmåga att slutföra den planerade forskningen och fastställer villkoren (särskilt de finansiella) för forskningsarbetet. Mottagningselementet i avtalet påminner om det påskyndade förfarande för utfärdande av uppehållstillstånd som kommissionen redan har föreslagit för studerande och utbyteselever[21]. Ändå skiljer det sig helt i grunden, eftersom det i själva verket är fråga om den mekanism som utlöser förfarandet för inresa och vistelse. Som namnet antyder är det fråga om en rättshandling av avtalsnatur, varigenom forskningsorganet åtar sig att ta emot forskaren och forskaren åtar sig att slutföra forskningsprojektet i enlighet med föreskrivna villkor och under förutsättning att de behöriga invandringsmyndigheterna utfärdar uppehållstillstånd. Det är viktigt att notera att avtalet inte avgör forskarens ställning i förhållande till forskningsorganet. Denna fråga kommer att regleras genom en annan rättshandling. Det kan beroende på omständigheterna exempelvis vara ett anställningsavtal eller ett stipendieavtal.

1.2. Rollfördelningen mellan forskningsinstituten och medlemsstaterna

Det planerade förfarandet för inresa och vistelse inkräktar inte på den behörighet som tillkommer medlemsstaternas myndigheter på invandringsområdet. Invandringsmyndigheternas medverkan är nödvändig för att en forskare skall kunna beviljas rätt till inresa och vistelse. Det är dock viktigt att klart fastställa rollerna för det mottagande forskningsorganet respektive medlemsstatens behöriga myndigheter. Forskningsorganet kommer att behöva kontrollera de villkor som skall vara uppfyllda för undertecknande av ett mottagningsavtal, nämligen att det skall vara fråga om ett forskningsprojekt som uppfyller kraven i artikel 5 och har godtagits av

---

[21] Se artikel 21 i förslaget till direktiv om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för studier, yrkesutbildning eller volontärarbete (KOM (2002)548, 7.10.2002, EGT C 45, 25.2.2003, s. 40).

det mottagande forskningsorganet, att forskaren har tillräckliga försörjningsmedel och en sjukförsäkring under sin vistelse och att forskningsorganet har utfärdat ett intyg om att det kommer att ansvara för de kostnader som är förenade med forskarens uppehälle, sjukvård och återresa. Medlemsstaterna skall kontrollera tredjelandsmedborgarens identitet och resehandlingar samt att det inte föreligger något hot mot allmän ordning och säkerhet eller folkhälsa. Med hot avses här inte endast tredjelandsmedborgaren själv, utan även ämnet för den forskning som han avser att bedriva. Det kan till exempel vara fråga om arbete som visar sig känsligt ur militär synpunkt och av den anledningen kan ses som hot mot den allmänna säkerheten. Medlemsstaterna skall även kontrollera ett undertecknat mottagningsavtal som uppfyller kraven i artikel 5.2 och ett kostnadsåtagande avseende forskaren från det mottagande forskningsorganets sida. Medlemsstaterna är behöriga att kontrollera om mottagningsavtalet verkligen har undertecknats av forskningsorganet i enlighet med villkoren i artikel 5, särskilt villkoren om forskarens ekonomiska tillgångar och sjukförsäkring. Eftersom målet är att förenkla förfarandet får medlemsstaterna endast i undantagssituationer eller särskilt problematiska fall kontrollera att villkoren i artikel 5 är uppfyllda. Förfarandet för inresa och vistelse bygger på förtroendefulla förbindelser mellan medlemsstaterna och forskningsorganen.

1.3. Forskningsorganens ansvar

Vilka forskningsorgan som ges befogenhet att utnyttja det särskilda förfarandet för inresa och vistelse avgörs till stor del av Europeiska unionens behov på forskningsområdet. Då insatserna för att uppnå målet att 3 % av BNP investeras i forskning till stor del kommer an på den privata sektorn[22], måste även denna inkluderas. På så sätt bör forskningsorgan enligt detta direktivförslag förstås som alla former av offentliga eller privata inrättningar eller företag som bedriver forskningsverksamhet, exempelvis ett universitet, ett laboratorium, ett forskningscentrum, en stiftelse, ett företag, en internationell eller icke-statlig organisation etc. De befogenheter som tillkommer forskningsorganen, och det samarbete som de kommer att ha med behöriga myndigheter på invandringsområdet, motiverar att åtgärder vidtas för att kontrollera deras tillförlitlighet och för att göra dem medvetna om sitt ansvar vid utförandet av dessa uppgifter. Med hänsyn till detta föreskrivs i direktivet för det första att de berörda organen skall godkännas innan de får börja använda förfarandet i fråga. Olika godkännandemetoder kommer att användas beroende på om forskning är deras huvudverksamhet eller sidoverksamhet. Ytterligare ett krav gäller för privata företag, för att minska risken för att förfarandet kringgås. Som motprestation för de tilldelade befogenheterna föreskrivs vidare att forskningsorganet skall ansvara ekonomiskt för forskarens uppehälle, sjukvård och återresa om medlemsstaten måste träda in ekonomiskt eller forskaren stannar kvar olagligt i Europeiska unionen efter det att uppehållstillståndet har löpt ut. Direktivet föreskriver slutligen att medlemsstaterna kan vägra att förlänga eller besluta att dra in tillståndet för forskningsorgan som inte längre uppfyller villkoren, eller som har undertecknat forskningsöverenskommelser med personer som inte uppfyller villkoren för rätt till inresa och vistelse på grund av att de har missbrukat sin ställning

---

[22] Kommissionens meddelande ”Mer forskning för Europa - Mot 3 % av BNP” (KOM(2002) 499) och det arbetsdokument (SEK(2002) 929) rörande detta meddelande som kommissionens avdelningar lade fram den 11 september 2002.

som forskare och arbetat med annat än sitt forskningsprojekt eller fortsatt att vistas olagligt i Europeiska unionen efter det att deras uppehållstillstånd har löpt ut.

1.4. En vid definition av begreppet forskare, baserad på Europeiska unionens behov

Eftersom Europeiska unionen kommer att lida stor brist på forskare de kommande åren har det inte förefallit lämpligt att begränsa förfarandet till personer som redan kan kalla sig forskare i sina hemländer. Betoningen har snarare lagts på syftet med inresan och vistelsen, det vill säga genomförandet av ett forskningsprojekt, vilket skulle göra det möjligt för Europeiska unionen att ta emot välmeriterade yrkesspecialister och experter inom olika områden som forskare, även om dessa inte nödvändigtvis arbetar som forskare i sina hemländer, eller unga akademiker som behövs i Europeiska unionen, särskilt inom naturvetenskaperna. Kvalifikationerna för de personer som ansöker om inresa och vistelse kommer nästan enbart att bedömas av forskningsorganen, utifrån de minimikrav som fastställs i direktivet, nämligen en licentiats- eller doktorsexamen[23] och uppvisande av ett förslag som preciserar syftet med forskningen, hur länge forskningsprojektet kommer att pågå och finansieringen av arbetet. För att ta hänsyn till bruket i de berörda medlemsstaterna anges i direktivet att dess tillämpningsområde kan utvidgas till personer som kan komma i fråga för inresa och vistelse för att ge kurser vid institut för högre utbildning.

1.5. Ett uppehållstillstånd oberoende av forskarens ställning

Detta direktiv innebär en annan stor fördel (utöver ett snabbare förfarande för inresa och vistelse) för forskare från tredje länder och forskningsorgan, nämligen förenklingen av de villkor som gäller för inresa och vistelse för migranter. Kommissionen påpekade 1996 i sin grönbok ”Grundutbildning-vidareutbildning-forskning: Hinder för rörlighet över gränserna” att ett av de problem som forskare drabbas av är de många olika beteckningar som de kan falla under (anställd eller egenföretagare, studerande, stipendiat etc.)[24]. Även om direktivet inte innebär slutet på denna mångfald vad gäller forskarnas arbets- eller skatterättsliga ställning enligt medlemsstaternas nationella lagstiftning, kommer deras ställning enligt utlänningslagstiftningen att bli mer enhetlig. Det föreslås i själva verket att man skall skapa en särskild möjlighet till inresa och vistelse för forskare från tredje länder, oberoende av vilken typ av rättslig förbindelse (anställningsavtal, stipendium etc.)[25] som knyter dem till det mottagande forskningsorganet. Forskare som beviljas inresa och vistelse på grundval av ett anställningsavtal behöver inte längre ha arbetstillstånd i de medlemsstater som fortfarande kräver ett sådant fastän det i fråga om forskning inte längre är motiverat av arbetsmarknadsskäl. Europeiska unionens behov är sådant att alla former av kvotering från medlemsstaternas sida som leder till begränsningar av antalet forskare som kan erbjudas rätt till inresa och vistelse på grundval av detta direktiv oförenliga med direktivet. Det bör fortfarande understrykas att forskarnas traditionella möjligheter till inresa och vistelse (i egenskap av anställd eller egenföretagare, studerande, praktikant, stipendiat etc.) kommer att finnas kvar parallellt med det nya förfarandet för inresa och vistelse, och kommer att kunna

---

23 Det vill säga kvalifikationer på en sådan nivå som avsetts inom ramen för Bologna-processen för harmonisering av undervisningen i Europa.

24 KOM(1996) 462, 2.10.1996, s. 11.

25 Dock med undantag för ställningen som doktorand, som inte omfattas av tillämpningsområdet för detta direktiv.

användas av forskningsorgan och tredjelandsmedborgare som inte uppfyller villkoren i detta direktiv.

1.6. Rörligheten för forskare i Europeiska unionen

Det är viktigt att främja rörlighetsinitiativ som syftar till att göra det möjligt för tredjelandsmedborgare att genomföra ett forskningsprojekt i flera medlemsstater utan att behöva stöta på inreseproblem mitt i projektet. I direktivet föreskrivs å ena sidan att forskare som har ett uppehållstillstånd och ett pass eller en resehandling, kan bedriva verksamhet kopplad till sitt forskningsprojekt i en andra medlemsstat under uppehållstillståndets giltighetstid, förutsatt att det inte inkräktar på allmän ordning och säkerhet eller folkhälsa. Om å andra sidan forskaren vill bege sig till en annan medlemsstat inom ramen för ett annat forskningsprojekt, innehåller direktivet en bestämmelse som syftar till att garantera att forskaren inte tvingas återvända till sitt ursprungsland för att ansöka om en förlängning av rätten till vistelse i denna andra medlemsstat, vilket kan vara fallet idag. Det förenklade förfarandet för inresa och vistelse i detta direktiv kan utan svårighet inledas på nytt i den medlemsstat på vars territorium forskaren vill fortsätta sitt arbete, genom undertecknande av nytt mottagningsavtal. I dessa fall torde medlemsstaterna vara benägna att lätta på sin kontroll, i vetskap om att en av dem redan har utfört en kontroll. Det särskilda förfarande som införs genom direktivet kommer även att användas av tredjelandsmedborgare som redan är bosatta i Europeiska unionen, inbegripet de med ställning som varaktigt bosatta. De senare har inte undantagits från direktivets tillämpningsområde, eftersom direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares rättsliga ställning[26] föreskriver mindre förmånliga villkor för rätt till vistelse i andra medlemsstater än det här direktivet.

1.7. Ett förenklat och påskyndat förfarande

Direktivförslaget tillåter att en ansökan om uppehållstillstånd lämnas in när tredjelandsmedborgaren redan befinner sig på den mottagande medlemsstatens territorium, förutsatt att vistelsen är laglig. Denna möjlighet ger nödvändig flexibilitet åt förfarandet för inresa och vistelse genom att forskarna kan gå från en kortare till en längre vistelse. Förslaget överlämnar åt medlemsstaterna att bestämma huruvida ansökan om uppehållstillstånd skall lämnas in av forskaren eller forskningsorganet. Den senare lösningen finns med på grund av forskningsorganens roll i förfarandet för inresa och vistelse, i vetskap om att uppehållstillståndet till slut alltid utfärdas till den berörda tredjelandsmedborgaren, som för det ändamålet måste inställa sig personligen vid behörig myndighet. Medlemsstaterna skall utfärda uppehållstillståndet inom 30 dagar från det att ansökan lämnades in. Denna frist, som är kortare än den som föreskrivs i övriga relevanta direktiv, motiveras dels av att förfarandena för inresa och vistelse måste vara särskilt snabba om man skall kunna locka forskare, dels av att medlemsstaternas kontrollskyldighet underlättas om det finns ett samarbete med forskningsorganen.

För att sprida kunskap i tredje länder om de möjligheter till forskning som erbjuds i Europeiska unionen uppmanas medlemsstaterna att öka sina ansträngningar för att skapa större öppenhet så att uppgifter som behövs för förfarandet för inresa och vistelse finns att tillgå redan i ursprungslandet. Denna uppgift för medlemsstaterna

---

[26] Artiklarna 14 ff.

kommer att underlättas genom den Internetportal om rörlighet för forskare[27] som kommissionen lanserade den 10 juli 2003, i samarbete med medlemsstaterna och de tredje länder som associerats till införandet av det europeiska området för forskningsverksamhet.

2. VAL AV RÄTTSLIG GRUND FÖR FÖRSLAGET TILL DIREKTIV

2.1. Den rättsliga grunden för detta förslag till direktiv har fastställts utifrån syftet, nämligen att reglera villkor och förfaranden för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på medlemsstaternas territorium i syfte att bedriva vetenskaplig forskning. Det är således inte fråga om villkor för tillträde till de relevanta forskningsorganen, som förblir medlemsstaternas och i många fall de berörda organens ansvar. I enlighet med de ändringar som infördes i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen genom Amsterdamfördraget, som trädde i kraft den 1 maj 1999, har artikel 63.3 a och 63.4 i EG-fördraget valts som rättslig grund.

2.2. Detta förslag skall således antas i enlighet med det förfarande som avses i artikel 67 i EG-fördraget. Det innebär att rådet beslutar enhälligt efter att ha hört Europaparlamentet. Eftersom förslaget grundar sig på avdelning IV i nämnda fördrag deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv och är därför inte bundet av det och omfattas inte av dess tillämpning. Detta följer av artiklarna 1 och 2 i det protokoll om Danmarks ställning som är fogat till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning kommer inte heller dessa länder att omfattas av direktivets tillämpning, om de inte beslutar annat i den ordning som fastställs i det nämnda protokollet.

3. SUBSIDIARITET OCH PROPORTIONALITET

3.1. Europeiska gemenskapen saknar exklusiv behörighet på de områden som omfattas av avdelning IV (”Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer”) i EG-fördraget. I enlighet med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna kan gemenskapen därför endast ingripa om och i den utsträckning som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå. Gemenskapens åtgärder får inte gå utöver vad som krävs för att uppnå fördragsmålen.

3.2. Förslaget till direktiv uppfyller dessa tre kriterier. Målet som fastställts av Europeiska rådet är att underlätta inresa och vistelse för forskare från tredje länder. Som redan framgått i punkt 2.1 har dock endast nio medlemsstater antagit åtgärder för att underlätta inresa och vistelse för forskare, och endast två har infört ett särskilt förfarande för sådan inresa och vistelse. De åtgärder som vidtagits av dessa nio medlemsstater uppvisar stora skillnader, vilket kan motverka att forskare från tredje länder kommer till unionen och inskränka dessa forskares möjligheter att röra sig inom unionen. En harmonisering förefaller således vara nödvändig. Denna harmonisering måste dock ske snabbt om det skall vara möjligt att inom utsatt tid nå

---

27 http://europa.eu.int/eracareers/index_en.cfm

det mål som fastställts av Europeiska rådet, nämligen investeringar i forskning motsvarande 3 % av BNP. Med hänsyn till rådande läge är det troligt att medlemsstaternas inte tillräckligt snabbt kommer att kunna åstadkomma en tillräcklig tillnärmning av reglerna om inresa och vistelse för forskare från tredje länder i Europeiska gemenskapen.

3.3. Kommissionen anser emellertid att medlemsstaterna, i enlighet med subsidiaritetsprincipen, själva bör ansvara för att reglera flera av frågorna rörande forskare från tredje länder. Som exempel fastställs det inte i direktivet hur stora tillgångar som forskarna måste ha för att få rätt till inresa och vistelse, utan medlemsstaterna behöver endast offentliggöra det minimibelopp som skall vara tillgängligt per månad. Uppehållstillståndets giltighetstid kan allt efter medlemsstaternas önskemål begränsas till ett år eller anpassas till forskningsprojektets längd. Medlemsstaterna kommer att behöva fastställa om det är forskningsorganen eller tredjelandsmedborgarna som skall lämna in ansökningarna om uppehållstillstånd. Slutligen är det upp till medlemsstaterna att reglera följderna av om beslut inte har fattats inom de 30 dagar som står till deras förfogande för att avgöra ärenden om inresa och vistelse. Dessutom bibehåller medlemsstaterna rätten att anta mer förmånliga bestämmelser och i synnerhet att låta det särskilda förfarandet för forskare även omfatta tredjelandsmedborgare som behöver rätt till inresa och vistelse för att kunna ge kurser vid institut för högre utbildning. Enligt förslaget överlåts även på den berörda medlemsstaten att fastställa bestämmelser eller administrativ praxis rörande definitionen av begreppen forskningsorgan och institut för högre utbildning.

3.4. Eftersom det grundläggande målet är att bidra till att göra Europeiska unionen till den mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsekonomin i världen, bör de nödvändiga åtgärderna vidtas på gemenskapsnivå.

3.5. I enlighet med proportionalitetsprincipen föreslår kommissionen att ett direktiv och en rekommendation antas. I direktivet fastställs rättsligt bindande principer för att komma till rätta med de ovan nämnda skillnaderna i medlemsstaternas system. Medlemsstaterna kan således själva välja hur direktivet på lämpligaste sätt skall införlivas med deras interna lagstiftning, mot bakgrund av de nationella förutsättningarna.

Kommentarer till de enskilda artiklarna

Kapitel I: Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Syftet med detta förslag är att införa ett särskilt förfarande för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare som avser att genomföra ett forskningsprojekt under minst tre månader i Europeiska unionen. Detta förfarande är endast tillämpligt i de fall det finns ett mottagningsavtal som överensstämmer med definitionen i artikel 5. Avtalet skall ha ingåtts med ett godkänt forskningsorgan enligt artikel 4.

Artikel 2

I denna bestämmelse definieras vissa begrepp som används i förslaget till direktiv. Dessa definitioner bygger direkt på definitionerna i andra, redan befintliga gemenskapsinstrument.

(a) ”Tredjelandsmedborgare”: personer som inte är medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater, samt statslösa i den mening som avses i New York-konventionen av den 28 september 1954.

(b) ”Forskare”: tredjelandsmedborgare som beviljats rätt till inresa och vistelse i forskningssyfte, inom ramen för det förfarande som definieras genom detta förslag, dock utan att den berörda personen verkligen måste vara verksamma som forskare. Personen i fråga skall åtminstone ha en universitetsexamen motsvarande sådan högre utbildning som avses i Bolognaprocessen för ett europeiskt område för högre utbildning. Det är inget generellt krav att personen skall ha fått sin utländska examen godkänd i medlemsstaten, men ett sådant villkor gäller likväl i vissa särskilda fall (till exempel för läkare som kommer att vårda patienter inom ramen för ett forskningsprojekt). I princip är det mottagande forskningsorganet som bedömer tredjelandsmedborgarens kvalifikationer.

(c) "Forskning": denna definition härrör från *Manuel de Frascati*[28] som OECD har utarbetat för undersökningar om forskning och utveckling. Definitionen täcker i detta sammanhang grundforskning och tillämpad forskning, men även utvecklingsarbete[29]. Definitionen skall fungera som en vägledning för medlemsstaterna när det gäller att fastställa om ett organ som ansöker om godkännande verkligen bedriver forskning. Givetvis ger det den behöriga myndigheten ett visst utrymme för egen bedömning. För närmare detaljer om detta hänvisas till förklaringarna och exempel i *Manuel de Frascati*. Denna definition torde även kunna fungera som handledning för medlemsstaterna om de skulle vilja kontrollera om ett projekt som omfattas av ett mottagningsavtal som undertecknats av den godkända organisationen verkligen kan räknas som forskningsarbete.

---

[28] 2002 års utgåva, s. 34.

[29] Det är här fråga om systematiskt arbete som grundar sig på befintliga kunskaper som förvärvats genom forskning och/eller praktisk erfarenhet, i syfte inleda tillverkning av nya material, produkter eller anordningar, att inrätta nya processer, system och tjänster eller att avsevärt förbättra redan befintliga sådana (Manuel de Frascati, s. 34).

(d) ”Forskningsorgan”: begreppet organ används här i sin vidaste mening och täcker både den offentliga och den privata sektorn. Det kan vara fråga om ett universitet, en stiftelse, ett forskningscentrum, ett laboratorium, ett företag, en internationell organisation eller en icke-statlig organisation. Avgörande är dels om organet kan anses bedriva forskning, dels att det har godkänts av den medlemsstat på vars territorium organet finns.

(e) Uppehållstillstånd: denna definition hänvisar till gällande bestämmelser på EU-nivå.

Artikel 3

1. Kommissionens avsikt med detta förslag till direktiv är inte att avvika från de internationella instrument som reglerar inresa och vistelse för forskare i de fall sådana instrument föreskriver förmånligare villkor för tredjelandsmedborgare.

2. Denna punkt gör det möjligt för medlemsstaterna att införa eller bibehålla mer förmånliga nationella bestämmelser, förutsatt att de är förenliga med detta direktiv. Det kan exempelvis röra sig om bestämmelser varigenom tredjelandsmedborgare som avses i detta direktiv omfattas av principen om förbud mot diskriminering på grund av nationalitet i fråga om vissa rättigheter. Vidare kan det särskilda förfarandet för forskare enligt detta direktiv utvidgas till tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse i syfte att ge kurser vid ett institut för högre utbildning. Tanken är att de medlemsstater som så vill skall kunna låta även lärare på den nivån omfattas av det särskilda systemet för forskare.

3. Genom denna punkt undantas vissa personkategorier från direktivets tillämpningsområde:

a) Undantaget rörande asylsökande och personer som ansöker om subsidiärt skydd gäller inte deras tillgång till arbetsmarknaden (inklusive forskningstjänster), som regleras i relevanta förslag till direktiv, utan det faktum att de inte kan åberopa detta direktiv som grund för att ansöka om ändrad status. En sådan ändring kan endast äga rum i enlighet med mer fördelaktiga nationella bestämmelser i de olika medlemsstaterna.

b) Genom denna bestämmelse undantas doktorander som bedriver forskning för sin avhandling. I sin egenskap av studerande omfattas denna kategori av förslaget till direktiv om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för studier, yrkesutbildning eller volontärarbete[30]. Därigenom utesluts risken för missbruk i samband med inresa och vistelse för studerande i detta direktiv. Doktorander kan ändå omfattas av tillämpningsområdet för detta direktiv om de tillhör en annan forskarkategori än forskarstuderande, till exempel om de arbetar med sin doktorsavhandling inom ramen för ett anställningsavtal.

c) Denna bestämmelse, som har använts i andra rättsakter, innebär att direktivförslaget inte är tillämpligt på tredjelandsmedborgare mot vilka ett utvisningsförfarande har inletts, inte ens för det fall att utvisningsbeslutet ännu inte har kunnat verkställas.

---

30 KOM(2002) 548 (EGT C 45, 25.2.2003, s. 18).

d) Fall då ett forskningsorgan placerar ut en av sina forskare vid ett forskningsorgan i en annan medlemsstat omfattas inte av detta direktiv. För sådana situationer gäller särskilda regler om utplacering.

Kapitel II

Forskningsorgan

Artikel 4

I denna bestämmelse beskrivs de olika etapperna i förfarandet för godkännande av forskningsorgan.

1. I den första punkten anges att godkännande av forskningsorganet är en förutsättning för att detta direktiv skall vara tillämpligt. Formuleringen ger medlemsstaterna full rätt att, direkt i sin interna lagstiftning och i enlighet med det förfarande som de själva väljer, besluta vilken myndighet som skall vara behörig att godkänna forskningsorgan på deras territorium.

2. I denna punkt fastställs att forskningsorgan är skyldiga att överlämna alla uppgifter som gör det möjligt att bestämma vilken kategori de tillhör till den myndighet som är behörig att utfärda godkännande. Uppgifterna skall avse den del av verksamheten som är relevant för forskningen, enligt deras uppdrag enligt lag (offentligrättsligt organ) eller deras stadgeenliga ändamål (privaträttsligt organ).

3. I direktivet görs åtskillnad mellan tre olika kategorier av forskningsorgan. Godkännandeförfarandet är avhängigt forskningsdelen i organets verksamheter, såsom dessa definieras i den stiftelseurkund som ligger till grund för inrättandet av organet. Vad gäller den här avsedda första kategorin, ges godkännande utan tidsbegränsning för forskningsorgan som huvudsakligen ägnar sig åt forskning, oavsett om det fråga om forskningsorgan av offentligrättslig eller privaträttslig natur. Det kan till exempel röra sig om stora offentliga institutioner eller forskningsstiftelser. Institut för högre utbildning, exempelvis universitet, tillhör denna kategori även om de har en blandad funktion och sysslar med både undervisning och forskning.

4. Den andra kategorin avser offentligrättsliga organ vars forskningsverksamhet utgör ett komplement till den huvudsakliga uppgiften. Godkännandet för dessa organ är i normala fall utan tidsbegränsning.

5. Godkännandet begränsar sig för denna kategori till högst fem år, för att medlemsstaterna med jämna mellanrum skall kunna kontrollera att organen sysslar med verksamhet som hör till forskningens område.

6. För att uppväga de befogenheter som tillkommer organet i samband med förfarandet för inresa och vistelse, skall det åta sig att stå för de kostnader för uppehälle, sjukvård och återresa som kan bli följden av forskarens närvaro på medlemsstatens territorium. Detta ansvar upphör när forskaren lämnar Europeiska unionen[31] eller ett

[31] Att personen i fråga har lämnat territoriet kan styrkas exempelvis genom att tredjelandsmedborgaren i fråga infinner sig vid medlemsstatens diplomatiska eller konsulära beskickning i ursprungslandet eller

annat forskningsorgan tar över ansvaret för forskaren inom ramen för ett nytt mottagningsavtal. Ansvaret kan högst sträcka sig ett år från det att mottagningsavtalet löpte ut eller från den dag då organet, i enlighet med artikel 5.4, meddelade medlemsstaten att nya omständigheter gör det omöjligt att genomföra mottagningsavtalet, så länge forskaren inte har lämnat Europeiska unionens territorium. Utöver denna tidsperiod verkar det rimligt att den medlemsstat som ansvarar för att tredjelandsmedborgarens faktiskt återvänder står för kostnaderna för den förlängda och i det läget olagliga vistelsen.

7. En informationsskyldighet föreskrivs för att de myndigheter som är behöriga att godkänna organ skall kunna kontrollera genomförandet av forskningsprojektet. Denna kontroll skall visa att forskningsarbetena verkligen har genomförts, utan att därför avslöja forskningsresultaten, som kan vara konfidentiella. Dessa uppgifter, som skall översändas inom två månader från utgången av mottagningsavtalet, skall i första hand göra det möjligt att upptäcka fall där det visar sig nödvändigt att återkalla godkännandet av forskningsorganet på grundval av punkt 9.

8. För att underlätta tillgången till information och därmed möjligheterna att utnyttja fördelarna med detta direktiv offentliggörs varje år förteckningar över godkända forskningsorgan i medlemsstaterna. I förteckningarna skiljs mellan de tre olika kategorierna av organ, samtidigt som hänsyn tas till de förändringar som skett sedan föregående år. Direktivet ger medlemsstaterna full frihet att bestämma formerna för genomförandet av denna punkt.

9. I denna punkt anges de fall där medlemsstaterna får vägra förlängning av eller återkalla godkännandet. De omständigheter som skall föreligga är en nödvändig förutsättning, men inte i sig tillräckligt för att vägra förlängning av eller att återkalla godkännandet. Ovan nämnda förutsättningar skall anses föreligga om forskningsorganet inte uppfyller villkoren i punkterna 2–7, om forskaren själv inte uppfyller villkoren i artiklarna 5–6 och slutligen om det framkommer att forskaren vistas i medlemsstaten för andra ändamål än forskning och medlemsstaterna har använt sig av artikel 8.1 för att dra in eller vägra att förlänga ett uppehållstillstånd för en forskare. Med hänsyn till allvaret i de omständigheter som skall föreligga i de två senare fallen är det inte möjligt att ingå ett nytt avtal förrän efter fem år från det att beslutet om att dra in eller vägra förlängning av godkännandet fattades.

Artikel 5

1. Det viktigaste elementet i det särskilda förfarandet för inresa och vistelse för forskare är ”mottagningsavtalet”. Det rör sig om den avtalshandling som reglerar ett ömsesidigt åtagande: dels från forskarens sida att genomföra det aktuella forskningsprojektet, dels från forskningsorganets sida att ta emot forskaren för detta ändamål. Avtalet omfattar givetvis alla aspekter av forskningsprojektet. Det reglerar dock inte forskarens ställning. Avtalet ingås under förutsättning att ett uppehållstillstånd har utfärdats av den behöriga invandringsmyndigheten. En och samma forskare kan få sitt mottagningsavtal förlängt flera gånger, antingen med samma forskningsorgan eller med andra godkända organ, förutsatt att villkoren i punkt 2 är uppfyllda.

---

kan uppvisa ett boardingkort till ett flygplan, en kopia av forskarens pass försett med utresestämpel från passagen av den yttre gränsen, etc.

2. Tre omständigheter skall föreligga innan forskningsorganet kan underteckna mottagningsavtalet:

a) Den behöriga instansen inom det mottagande forskningsorganet skall ha givit sitt godkännande till projektet. Detta godkännande skall komma till uttryck genom en handling där projektets olika delar presenteras, det vill säga:

- Den forskning som den berörda personen avser att bedriva.
- Forskningsprojektets längd och finansiering. Såväl de resurser som behövs för att genomföra projektet (laboratoriekostnader, materiel etc.) som den ersättning som utgår till forskaren skall preciseras. Om forskaren har ett anställningsavtal, skall lönen anges på sådant sätt att den kan kontrolleras.
- Forskarens kvalifikationer för den planerade forskningen (nödvändiga examensbevis, arbetslivserfarenhet etc.).

Uppgifterna om de olika delarna måste vara så detaljerade att den behöriga instansen inom det mottagande forskningsorganet och i undantagsfall den behöriga myndigheten på invandringsområdet kan göra en utvärdering.

b) Det skall kontrolleras att forskaren har tillgångar som täcker hans eller hennes dagliga behov (bostad, mat, etc.) och resekostnader och inte riskerar att bli en börda för den berörda medlemsstaten. För att hjälpa forskningsorgan att bedöma denna känsliga fråga och skapa en grund för det nödvändiga förtroendet till samarbetet med de behöriga invandringsmyndigheterna, skall kontrollen av tillgångarna ske på grundval av ett månatligt minimibelopp som fastställs av medlemsstaterna. Det föreslås inget minimibelopp i direktivet, utan varje medlemsstat måste fatta beslut om vilka minimitillgångar som en tredjelandsmedborgare normalt skall förfoga över för att har rätt att vistas på dess territorium.

c) Här anges ett grundkrav för tredjelandsmedborgares inresa, vistelse och rörlighet i Europeiska unionen.

3. Intyget är det konkreta beviset på forskningsorganets åtagande gentemot medlemsstaten att sörja för forskare som tas emot inom ramen för ett mottagningsavtal.

4. I denna punkt föreskrivs att mottagningsavtalet automatiskt upphör att gälla när den rättsliga förbindelsen mellan forskaren och det mottagande forskningsorganet tar slut, till exempel vid uppsägning av en forskare som omfattas av ett anställningsavtal. Vidare skall forskningsorganen utan dröjsmål underrätta medlemsstaterna om varje omständighet som riskerar att hindra genomförandet av mottagningsavtalet. Det kan exempelvis röra sig om att finansieringen av forskningen upphör, att en allvarlig olycka drabbar forskaren med följden att denne inte kan slutföra det planerade arbetet eller att en forskare inte utför den forskning som sagts. Syftet med denna bestämmelse är att göra det möjligt för medlemsstaterna att snabbt vidta nödvändiga åtgärder, särskilt i fråga om att dra in det uppehållstillstånd som utfärdats till den berörda tredjelandsmedborgaren.

Kapitel III

Villkor för forskares inresa och vistelse

Artikel 6

När mottagningsavtalet har undertecknats skall ansökan om uppehållstillstånd lämnas in till den behöriga myndigheten i medlemsstaten. Myndigheten skall utfärda uppehållstillstånd när följande fyra villkor är uppfyllda:

a) Som brukligt är skall tredjelandsmedborgaren visa upp ett giltigt pass eller likvärdiga resehandlingar.

b) Ett sådant mottagningsavtal som avses i artikel 5 skall ha ingåtts. Kontrollen av om detta avtal uppfyller kraven kan avse olika saker: de undertecknande parternas ställning, forskarens examensbevis, frågan huruvida finansieringen och forskarnas tillgångar är tillräckliga, lön som skall utbetalas om forskaren bedriver sitt arbete i egenskap av anställd etc.

c) Det skall finnas ett sådant ansvarsintyg som avses artikel 5.3.

d) Kontrollen skall inte endast avse tredjelandsmedborgarens person, utan även utsträcka sig till ämnet för forskningen, som medlemsstaten kan finna oförenligt med allmän ordning och säkerhet eller folkhälsa.

Artikel 7

Denna bestämmelse har gjorts flexibel, så att uppehållstillståndets giltighetstid kan anpassas efter forskningsprojektens längd, som ju kan skifta. Grundidén är att dessa uppehållstillstånd utfärdas för ett år, om inte forskningsarbetet förväntas pågå under kortare tid, för vilket fall uppehållstillståndet kommer att täcka den tiden. Syftet med en period på minst ett år är att inte tynga de administrativa förfarandena. Förslaget gör det också möjligt för de medlemsstater som så önskar att utfärda uppehållstillstånd för forskare för mer än ett år, så att tillståndet täcker hela forskningsprojektet. Det är tänkt att uppehållstillstånd skall kunna förlängas årligen, så länge utfärdandevillkoren är uppfyllda. Uppehållstillstånden måste förlängas också om forskaren skulle underteckna ett nytt mottagningsavtal med det forskningsorgan som först tog emot honom eller med ett annat forskningsorgan som godkänts av medlemsstaten, förutsatt att de föreskrivna villkoren är uppfyllda.

Artikel 8

Denna artikel avser situationer då det är möjligt att vägra forskaren uppehållstillstånd eller att dra in detta. Första punkten a åsyftar situationer då det framgår att innehavaren inte uppfyller villkoren för inresa och vistelse på medlemsstaternas territorium. Bestämmelsen kan även omfatta fall där forskningsorgan har undertecknat mottagningsavtal för projekt som inte kan anses som forskning enligt definitionen i artikel 2 c. Första punkten b täcker bland annat fall där det särskilda förfarandet för forskare missbrukas av personer som inte bedriver sådant forskningsarbete som angivits i projektförslaget, i synnerhet när dessa bedriver annan avlönad verksamhet. Andra punkten avser förbehåll med hänvisning till allmän ordning och säkerhet eller folkhälsa. Beslut på dessa grunder skall fattas individuellt, med hänsyn till den situation som den berörda personen befinner sig i samt proportionalitetsprincipen. Vidare får en person

inte bestraffas på grund av sjukdom som inträtt efter det att han eller hon reste i på medlemsstatens territorium.

Artikel 9

I denna artikel anges att bedrägligt handlande bestraffas med indragning av uppehållstillstånd som utfärdats enligt detta direktiv.

Kapitel IV

Forskares rättigheter

Artikel 10

Ett positivt svar på ansökan om inresa och vistelse innebär att forskaren har rätt att resa in och vistas på den berörda medlemsstatens territorium för att genomföra det forskningsprojekt som ansökan avsåg. Direktivet reglerar inte vilken ställning forskaren skall ha (anställd, egenföretagare stipendiat etc.), utan ger honom rätt att utföra forskningsarbetet enligt föreskrivna villkor (det kan handla om ersättning genom ett anställningsavtal, ett stipendium etc.) utan att behöva utverka ett arbetstillstånd ens i de fall då ett sådant tidigare har varit ett krav från medlemsstaternas sida. Forskaren kommer även att ha rätt att tillfälligt bedriva avlönad verksamhet i anknytning till forskningsarbetet, till exempel genom att lämna in bidrag till vetenskapliga publikationer, delta i uttagningskommittéer, agera sakkunnig eller fungera som rådgivare. Direktivet överlåter på medlemsstaterna att välja former för hur uppehållstillståndet skall utfärdas (direkt i ursprungslandet eller efter ansökan som lämnas vid ankomsten till den berörda medlemsstaten), men föreskriver också att krav på visering inte får vara ett hinder för tredjelandsmedborgarens inresa.

Artikel 11

För att ta vara på de kunskaper och den intellektuella rikedom som forskarens vistelse tillför den berörda medlemsstaten, och samtidigt ta hänsyn till bruket i medlemsstaterna, anges att forskarna skall ha möjlighet att ge undervisning vid exempelvis institutioner av universitetskaraktär. Denna undervisning kan avse både tidigare arbete som pågående forskningsprojekt. Forskningen måste dock hela tiden vara huvudsaken, och det skall finnas ett tak för antalet undervisningstimmar, så att den sysselsättningen förblir sekundär och inte tar över. Av flexibilitetsskäl har antal timmar inte preciserats i direktivet, utan varje medlemsstat fattar sina egna beslut om detta.

Artikel 12

Innehavarna av ett uppehållstillstånd skall i princip åtnjuta samma behandling som medborgare i fråga om vissa rättigheter (erkännande av examensbevis, bidrag ur det sociala trygghetssystemet, skatteförmåner, tillgång till varor och tjänster). Socialt bistånd har medvetet undantagits av det skälet att forskarna förutsätts ha de tillgångar som behövs och inte bli till en börda för den mottagande medlemsstaten, i enlighet med artikel 5.2 b och artikel 6 c. Lönevillkor och villkor för uppsägning är endast relevanta om forskaren är anställd. I dessa fall är det viktigt att undvika social dumpning genom att garantera forskaren en lön som motsvarar den lön som en medborgare i medlemsstaten skulle ha i en jämförbar situation.

Artikel 13

Denna artikel syftar till att möta de växande kraven på rörlighet för forskare inom det europeiska området för forskningsverksamhet. Av uppenbara skäl som har att göra med konkurrenskraften på ett internationellt plan är det viktigt att forskare inte hindras eller försenas i sitt arbete på grund av att han eller hon måste bege sig till en annan medlemsstat för att kunna bedriva detta arbete.

Här föreskrivs följaktligen att om den verksamhet som är förbunden med forskningsprojektet bedrivs i en annan medlemsstat, kan innehavaren av ett uppehållstillstånd som utfärdats med tillämpning av detta direktiv under uppehållstillståndets giltighetstid förflytta sig till den medlemsstaten för att bedriva den aktuella verksamheten där. Förutsättningen är att han eller hon kan visa upp ett giltigt pass eller en giltig resehandling och att förfaringssättet inte inkräktar på allmän ordning och säkerhet eller folkhälsa.

Kapitel V

Förfarande och insyn

Artikel 14

Ett system där de forskningsorgan som tar emot forskare bemyndigas att lämna in ansökan om inresa och vistelse för forskarnas räkning måste tillåta ett påskyndat förfarande för utfärdande av uppehållstillstånd. Direktivet överlämnar åt medlemsstaterna att fastställa vem som skall lämna in ansökan: forskningsorganet eller forskaren själv, alternativt vem av de båda, om medlemsstaten föreskriver endast en möjlighet.

Ansökan om inresa och vistelse skall i princip lämnas in av forskaren i det tredje land där vederbörande är bosatt, till de diplomatiska eller konsulära beskickningarna för den medlemsstat i vilken han eller hon vill bedriva forskning. I en strävan att förenkla förfarandet för inresa och vistelse och undvika att forskarna tvingas återvända till sina ursprungsländer för att lämna in en ansökan, är det enligt förslaget möjligt att lämna en ansökan när tredjelandsmedborgaren redan befinner sig på gemenskapens territorium, förutsatt att vistelsen är laglig när ansökan lämnas in. Denna situation skulle särskilt kunna uppstå när forskaren vill förlänga ett mottagningsavtal eller ingå ett nytt för att kunna fortsätta med sin forskning.

Direktivet överlämnar slutligen åt medlemsstaterna att besluta ifall man vill pröva ansökningar om uppehållstillstånd som lämnas in av personer som inte uppfyller villkoren i denna bestämmelse. Syftet med detta är att öka flexibiliteten och göra det möjligt för medlemsstaten att legalisera situationen.

Artikel 15

I de tre punkterna, som bygger på bestämmelser i andra, redan antagna, direktiv på invandringsområdet[32], anges procedurreglerna för prövningen av ansökningar om inresa och vistelse eller förlängning av uppehållstillstånd.

---

[32] Direktiv 2003/86 av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (EUT L 251, 3.10.2003, s.12) och direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares rättsliga ställning, som antogs av rådet den 25 november 2003.

Delgivning skall ske skriftligen, i enlighet med medlemsstaternas nationella bestämmelser. Medlemsstaterna skall också reglera följderna av om myndigheterna inte fattar beslut i tid. En nyckelfaktor för att det särskilda förfarandet för inresa och vistelse skall fungera är dess snabbhet, då medlemsstaternas frist för att svara på ansökan om uppehållstillstånd har fastställts till trettio dagar. Det kommer dock att vara möjligt att förlänga fristen i mycket komplicerade fall.

I andra punkten föreskrivs att beslut om att avslå en ansökan om uppehållstillstånd eller om att inte förlänga, att ändra eller att dra in ett redan utfärdat uppehållstillstånd skall vara motiverade och ge uppgift om vilka möjligheter det finns att överklaga beslutet på administrativ eller rättslig väg.

I tredje punkten anges att den berörda personen skall ha möjlighet att vända sig till domstol för överprövning av ett beslut om att avslå ansökan eller om att inte förlänga, att ändra eller att dra in ett redan utfärdat uppehållstillstånd.

Artikel 16

I denna artikel föreskrivs att varje medlemsstat själv avgör vilka avgifter som skall betalas, upp till ett tak som bestäms av myndigheternas verkliga kostnader för handläggningen av ansökningarna.

Artikel 17

Eftersom syftet med detta direktiv är att locka forskare till Europeiska unionen är det särskilt viktigt att informationen om forskares möjligheter att resa in och vistas i unionen är lätt tillgänglig redan i tredje länder. Direktivet har därför en särskild bestämmelse om öppenhet, vars syfte är att främja spridningen i världen av information om vilka möjligheter som öppnas genom detta direktiv och genomförandebestämmelserna i medlemsstaterna. Denna information, som skall uppdateras regelbundet, avser både villkor och förfaranden för inresa och vistelse på medlemsstaternas territorium för genomförande av forskningsprojekt (särskilt uppgifter om de månatliga ekonomiska tillgångar som medlemsstaten kräver i enlighet med artikel 5.2 b), och vilka forskningsorgan som har godkänts i enlighet med detta direktiv. Medlemsstaterna behöver inte nödvändigtvis själva stå för spridningen, utan kan exempelvis överlåta detta på de berörda forskningsorganen, men skall särskilt se till att uppgifterna finns att tillgå via Internet. Genomförandet av denna bestämmelse kommer att underlättas avsevärt genom de informationsinsatser som redan har vidtagits på EU-nivå inom ramen för det europeiska området för forskningsverksamhet, särskilt som en följd av skapandet av Internetportalen om rörlighet för forskare.

Artikel 18

Detta är en standardbestämmelse i gemenskapsrätten. Kommissionen åläggs att rapportera till rådet och Europaparlamentet om medlemsstaternas tillämpning av direktivet, särskilt för att skapa klarhet i vilka ändringar och kompletteringar som kan komma att krävas. En första rapport skall läggas fram senast tre år efter utgången av den tidsfrist som fastställs i artikel 19 och därefter i en takt som kommer att fastställas längre fram.

Artikel 19

I denna bestämmelse fastställs vilken dag medlemsstaterna skall ha införlivat direktivet med sin nationella lagstiftning, nämligen senast den 31 december 2006. Medlemsstaterna åläggs

särskilt att utan dröjsmål och systematiskt underrätta kommissionen om de ändringar av lagar och andra författningar som antas för att genomföra direktivet. Underrättelsen skall innehålla en hänvisning till detta direktiv.

Artikel 20

Här fastställs vilken dag direktivet skall träda i kraft, från offentliggörandet i Europeiska unionens officiella tidning.

Artikel 21

I denna artikel anges att det är medlemsstaterna som är direktivets adressater, med undantag för Danmark i enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokollet om Danmarks ställning som är fogat till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, samt med undantag för Förenade kungariket och Irland i enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning som är fogat till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, om inte de två sistnämnda staterna beslutar annat i enlighet med bestämmelserna i ovan nämnda protokoll.

2004/0061 (CNS)

Förslag till

RÅDETS DIREKTIV

om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i Europeiska gemenskapen i forskningssyfte

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Euroepiska gemenskapen, särskilt artikel 63.3 a och 63.4 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag[33],

med beaktande av Europaparlamentets yttrande[34],

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande[35], och

av följande skäl:

(1) I syfte att stärka och skapa struktur den europeiska forskningspolitiken framhöll kommissionen i januari 2000[36] nödvändigheten av att skapa ett europeiskt område för forskningsverksamhet som grund för gemenskapens framtida insatser på detta område.

(2) Vid sitt möte Lissabon godkände Europeiska rådet det europeiska området för forskningsverksamhet och fastställde som mål för gemenskapen att till 2010 bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi.

(3) Globaliseringen av ekonomin kräver större rörlighet för forskare, en insikt som kommit till uttryck i sjätte ramprogrammet för Europeiska gemenskapens verksamhet inom området forskning, teknisk utveckling och demonstration med syfte att främja inrättandet av det europeiska området för forskningsverksamhet samt innovation (2002-2006)[37], som ger forskare från tredje länder större möjligheter att delta i forskningsprogram.

(4) Europeiska gemenskapen beräknas behöva 700 000 nya forskare för att uppnå det av Europeiska rådet i Barcelona fastställda målet att 3 % av BNP skall investeras i forskning. För att uppnå detta mål krävs en rad samverkande åtgärder, exempelvis att öka de ungas intresse för vetenskapliga karriärer, öka möjligheterna till fortbildning och rörlighet inom forskningen, förbättra karriärmöjligheterna för forskare inom gemenskapen och göra gemenskapen mer öppen för tredjelandsmedborgare som kan komma i fråga för inresa och vistelse i forskningssyfte.

---

33 EUT C […], […], s. […].
34 EUT C […], […], s. […].
35 EUT C […], […], s. […].
36 KOM(2000) 6, 18.1.2000.
37 EGT L 232, 29.8.2002, s. 1.

(5) Syftet med detta direktiv är att bidra till att målen uppnås genom att underlätta tredjelandsmedborgares inresa, vistelse och rörlighet i syfte att bedriva forskning under längre tid än tre månader, så att gemenskapen ökar sin attraktionskraft för forskare i hela världen och får bättre förutsättningar att fungera som ett globalt kunskapscentrum.

(6) Genomförandet av direktivet får inte leda till kunskapsflykt i tillväxt- och utvecklingsländer. Kompletterande åtgärder för att främja att forskarna återvänder till sina ursprungsländer och för att främja forskares rörlighet skall vidtas i samarbete med ursprungsländerna i en strävan att skapa en global migrationspolitik.

(7) Forskares inresa och vistelse bör underlättas genom att det skapas en möjlighet till inresa och vistelse som är oberoende av deras rättsliga ställning i förhållande till det mottagande forskningsorganet och inte kräver arbetstillstånd utöver uppehållstillståndet, samtidigt som man bibehåller de normala vägarna för inresa och vistelse (arbetstagare, praktikant, etc.), särskilt för doktorander som bedriver forskning som studerande och därför måste undantas från direktivets tillämpningsområde och i stället omfattas av rådets direktiv …/…/EG om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för studier, yrkesutbildning eller volontärarbete[38].

(8) Det särskilda förfarandet för forskare bygger på att forskningsorganen samarbetar med medlemsstaternas behöriga myndigheter på invandringsområdet. Forskningsorganen bör ges en central roll i förfarandet för inresa och vistelse i syfte att underlätta och påskynda inresa och vistelse för forskare från tredje länder i gemenskapen, samtidigt som medlemsstaternas behåller sina befogenheter i frågor som rör polisens utlänningskontroll.

(9) Forskningsorganen, som förhandsgodkänns av medlemsstaterna, skall kunna ingå ett mottagningsavtal med tredjelandsmedborgare som avser att genomföra forskningsprojekt. Detta avtal ligger till grund för medlemsstaternas utfärdande av uppehållstillstånd om villkoren för inresa och vistelse är uppfyllda.

(10) För balansera de befogenheter som tilldelas forskningsorganen, bör forskningsorganen vara skyldiga att ta på sig kostnaderna för uppehälle, sjukvård och återresa för forskare från tredje länder som under sin vistelse blir en belastning för medlemsstaten eller som uppehåller sig olagligt på medlemsstatens territorium efter det att mottagningsavtalet har löpt ut.

(11) De ökade kraven på öppenhet som följer av förändringarna i världsekonomin och de beräknade behoven för att nå målet att 3 % av BNP skall gå till forskning, gör det nödvändigt med en bred definition av vilka forskare från tredje länder som skall kunna dra nytta av direktivets bestämmelser, på grundval av vilken utbildning de har och vilken typ av forskning de avser att bedriva.

(12) Det är viktigt att främja forskares rörlighet, som en möjlighet att utveckla och konsolidera kontakter och forskningsnätverk på ett globalt plan.

---

[38] EUT C 45, 25.2.2003, s. 18.

(13) De insatser som gemenskapen måste göra för att uppnå målet att 3 % av BNP skall investeras i forskning kommer till stor del an på den privata sektorn, som följaktligen kommer att behöva rekrytera fler forskare under de kommande åren, och därför bör även forskningsorgan i den privata sektorn omfattas av direktivet.

(14) För att göra gemenskapen mer attraktiv för forskare från tredje länder bör de under sin vistelse åtnjuta samma behandling som medborgarna i den mottagande medlemsstaten på en rad områden som rör samhälle och ekonomi. De bör dessutom ha möjlighet att undervisa inom högre utbildning.

(15) Eftersom målen för den föreslagna åtgärden, nämligen att införa ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i medlemsstaterna under en period som överstiger tre månader i syfte att genomföra ett forskningsprojekt inom ramen för ett mottagningsavtal med ett forskningsorgan, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går förordningen inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

(16) Medlemsstaterna skall genomföra bestämmelserna i detta direktiv utan diskriminering på grund av bland annat kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

(17) Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns såsom allmänna gemenskapsrättsliga principer, bland annat i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

(18) Enligt artiklarna 1 och 2 i det protokoll om Danmarks ställning som fogats till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som därför inte är bindande för eller tillämpligt i Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Kapitel I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Syfte

I detta direktiv anges villkoren för inresa och vistelse i medlemsstaterna för forskare från tredje länder som avser att under minst tre månader genomföra ett forskningsprojekt inom ramen för ett mottagningsavtal med ett forskningsorgan.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *tredjelandsmedborgare*: personer som inte är unionsmedborgare enligt artikel 17.1 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

b) *forskare*: en tredjelandsmedborgare med en doktors- eller licentiatexamen och som beviljas inresa och vistelse på Europeiska unionens medlemsstaters territorium för att bedriva ett forskningsprojekt vid ett forskningsorgan.

c) *forskning*: skapande och systematiskt arbete för att höja den totala kunskapsnivån, inklusive kunskaperna om människan, kulturen och samhället, samt användning av dessa kunskaper för nya tillämpningar.

d) *forskningsorgan*: varje form av offentlig eller privat inrättning eller företag som bedriver forskning, och som för ändamålen med detta direktiv har godkänts av en medlemsstat, i enlighet med den medlemsstatens bestämmelser eller administrativa praxis.

e) *uppehållstillstånd*: alla uppehållstillstånd som försetts med beteckningen ”forskare”, och som utfärdats på grundval av detta direktiv av en medlemsstats myndigheter i enlighet med artikel 1.2 a i rådets förordning (EG) nr 1030/2002 av den 13 juni 2002 om en enhetlig utformning av uppehållstillstånd för medborgare i tredjeland[39].

Artikel 3

Tillämpningsområde

1. Bestämmelserna i detta direktiv är tillämpliga på tredjelandsmedborgare, dock utan att detta påverkar mer förmånliga bestämmelser som kan följa av

   (a) bilaterala eller multilaterala avtal mellan gemenskapen eller gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och ett eller flera tredje länder å den andra,

   (b) bilaterala eller multilaterala avtal mellan en eller flera medlemsstater och ett eller flera tredje länder.

2. Detta direktiv inkräktar inte på medlemsstaternas rätt att anta eller bibehålla bestämmelser som är mer förmånliga för de personer som direktivet skall tillämpas på. Medlemsstaterna får tillämpa direktivet på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse för att ge undervisning vid ett institut för högre utbildning i enlighet med medlemsstaternas bestämmelser eller administrativa praxis.

3. Detta direktiv skall inte tillämpas på

[39] EGT L 157, 15.6.2002, s. 1.

a) tredjelandsmedborgare som befinner sig i en medlemsstat i egenskap av asylsökande eller personer som söker subsidiärt skydd eller inom ramen för ordningar för tillfälligt skydd,

b) tredjelandsmedborgare som ansöker om rätt att vistas i en medlemsstat i egenskap av studerande i den mening som avses i direktiv …/…/EG *om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för studier, yrkesutbildning eller volontärarbete*, i syfte att bedriva forskning och därigenom erhålla en doktorsexamen,

c) tredjelandsmedborgare som är föremål för ett utvisningsbeslut, men där uppskov med verkställigheten har beviljats på grund av faktiska eller rättsliga omständigheter, och

d) forskare som av ett forskningsorgan har lånats ut till ett annat forskningsorgan i en annan medlemsstat,

Kapitel II

Forskningsorgan

Artikel 4

Godkännande

1. Alla forskningsorgan som vill ta emot en forskare inom ramen för det förfarande för inresa och vistelse som regleras i detta direktiv skall ha förhandsgodkänts för detta ändamål av den medlemsstat där forskningsorganet finns.

2. Ansökan om godkännande skall lämnas in av forskningsorganet till den myndighet som medlemsstaten har utsett, tillsammans med uppgifter om dess uppdrag enligt lag eller stadgeenligt ändamål samt uppgifter som styrker att det är ett forskningsorgan.

3. Medlemsstaterna skall utan tidsbegränsning godkänna offentliga och privata organisationer som har som huvuduppgift att bedriva forskning och institut för högre utbildning i medlemsstaterna, i enlighet med medlemsstaternas bestämmelser eller administrativa praxis.

4. Medlemsstaterna skall utan tidsbegränsning godkänna offentliga organisationer som bedriver forskning vid sidan av sitt huvuduppdrag.

5. Medlemsstaterna skall för en period på fem år, med möjlighet till förlängning, godkänna privata organisationer som bedriver forskning som ett komplement till sina stadgeenliga ändamål.

6. I samband med att ansökan om godkännande lämnas in åtar sig forskningsorganet att gentemot den mottagande medlemsstaten stå för kostnader för uppehälle, sjukvård och återresa för forskare som de tar emot och tillhandahålla medlemsstaten ett sådant intyg som avses i artikel 5.3. Forskningsorganets ansvar fortsätter att gälla under ett år från den dag då det mottagningsavtal som avses i artikel 5 löper ut eller den dag då forskningsorganet underrättade medlemsstaten om en omständighet som omöjliggör genomförandet av avtalet i enlighet med artikel 5.4, förutsatt att forskaren fortfarande befinner sig på Europeiska unionens territorium.

7. De godkända forskningsorganen skall inom två månader från den dag då avtalet löpte ut bekräfta för den behöriga myndighet som medlemsstaterna har utsett för ändamålet att det arbete som har bedrivits inom vart och ett av de forskningsprojekt för vilka de har undertecknat ett mottagningsavtal på grundval av artikel 5.

8 Den behöriga myndighet som varje medlemsstat har utsett för ändamålet skall upprätta förteckningar över olika kategorier av forskningsorgan som godkänts på grundval av detta direktiv. Dessa förteckningar skall uppdateras och offentliggöras varje år i enlighet med medlemsstaternas interna bestämmelser.

9. En medlemsstat får återkalla eller vägra att förlänga ett godkännande av ett forskningsorgan som inte längre uppfyller villkoren i punkterna 2–7 eller som har ingått ett mottagningsavtal med en tredjelandsmedborgare gentemot vilken medlemsstaten har tillämpat artikel 8.1. Om den berörda medlemsstaten vägrar att utfärda eller återkallar ett godkännande eller vägrar att förlänga godkännandet på grundval av artikel 8.1, kan det berörda forskningsorganet inte ansöka om ett nytt godkännande förrän efter fem år från det att beslutet om att återkalla eller inte förlänga godkännandet offentliggjordes.

Artikel 5

Mottagningsavtal

1. Ett forskningsorgan som vill ta emot en forskare skall ingå ett mottagningsavtal med denne, varigenom forskaren åtar sig att genomföra det aktuella forskningsprojektet och forskningsorganet åtar sig att ta emot forskaren under förutsättning att denne erhåller uppehållstillstånd.

2. Ett forskningsorgan får ingå mottagningsavtal endast om följande villkor är uppfyllda:

a) Forskningsprojektet har godtagits av forskningsorganets behöriga instanser, efter kontroll av följande:

i) Syftet med den planerade forskningen, forskningsprojektets längd och tillgång till den finansiering som behövs för att genomföra projektet.

ii) Forskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte; kvalifikationerna skall styrkas med en vidimerad kopia av examensbeviset, i enlighet med artikel 2 b.

b) Forskaren skall under varje månad av sin vistelse ha tillgång till tillräckliga medel motsvarande det minimibelopp som medlemsstaten har offentliggjort för ändamålet, så att kostnaderna för uppehälle och återresa är täckta utan att den berörda medlemsstatens system för socialt bistånd behöver utnyttjas.

c) Forskaren skall ha en sjukförsäkring som täcker alla risker som medborgare i den berörda medlemsstaten i normala fall får täckta genom sin sjukförsäkring.

3. Efter det att mottagningsavtalet har undertecknats, skall forskningsorganet utfärda ett intyg till forskaren om att organet åtar sig att stå för kostnaderna för forskarens uppehälle, sjukvård och återresa.

4. Mottagningsavtalet upphör automatiskt att gälla om rättsförhållandet mellan forskaren och forskningsorganet upphör. Forskningsorganet skall utan dröjsmål underrätta den myndighet som medlemsstaterna har utsett för ändamålet om varje omständighet som hindrar genomförandet av detta avtal.

Kapitel III

Forskares inresa och vistelse

Artikel 6

Villkor för inresa och vistelse

Medlemsstaterna skall bevilja en forskare inresa och vistelse förutsatt att denne

a) har ett giltigt pass eller andra likvärdiga resehandlingar,

b) kan uppvisa ett undertecknat mottagningsavtal med ett forskningsorgan i enlighet med artikel 5, tillsammans med handlingar som styrker finansieringen av projektet och en vidimerad kopia av forskarens examensbevis i enlighet med artikel 2 b,

c) kan uppvisa ett kostnadsåtagande som utfärdats av forskningsorganet i enlighet med artikel 5.3, och

d) inte bedöms som ett hot mot den allmänna ordningen och säkerheten eller folkhälsan.

Artikel 7

Uppehållstillståndets giltighetstid

Medlemsstaterna skall utfärda uppehållstillstånd som gäller i minst ett år, med möjlighet till förlängning ett år i taget, om villkoren i artiklarna 5 och 6 fortsätter att vara uppfyllda. Om forskningsarbetet kommer att pågå under kortare tid än ett år, skall uppehållstillståndet utfärdas för en tid som motsvarar forskningsprojektets längd.

Artikel 8

Beslut om att dra in eller att inte förlänga uppehållstillståndet

1. Medlemsstaterna får dra in eller vägra att förlänga ett uppehållstillstånd om

   (a) det framkommer att innehavaren inte uppfyller villkoren i artiklarna 5 och 6,

   (b) syftet med innehavarens vistelse är ett annat än det för vilket inresa och vistelse först beviljades.

2. Medlemsstaterna får dra in eller vägra att förlänga ett uppehållstillstånd av hänsyn till allmän ordning och säkerhet eller folkhälsa. När medlemsstaten fattar ett sådant beslut skall den beakta allvaret i eller typen av brott mot allmän ordning eller säkerhet som personen i fråga har begått, eller den fara som denna person utgör. Den

berörda medlemsstatens behöriga myndighet får inte avslå en ansökan om förlängning av ett uppehållstillstånd, dra in ett uppehållstillstånd eller avvisa eller utvisa någon från territoriet endast på grund av sjukdom eller invaliditet som har uppkommit efter det att uppehållstillståndet utfärdades.

Artikel 9

Falska grunder

Medlemsstaterna skall dra in alla uppehållstillstånd som har utfärdats med stöd av detta direktiv om de har erhållits på falska grunder.

Kapitel IV

Forskares rättigheter

Artikel 10

Vistelse och forskning

Forskaren har rätt att resa in och vistas på territoriet till den medlemsstat som har beviljat sådan rätt, och att där genomföra det forskningsprojekt som han eller hon har ingått ett mottagningsavtal om. Medlemsstater som endast utfärdar uppehållstillstånd inom sitt territorium skall ge tredjelandsmedborgaren möjlighet att erhålla nödvändig visering.

Artikel 11

Undervisning

Forskare som beviljats inresa och vistelse enligt detta direktiv har rätt att undervisa vid ett institut för högre utbildning, i enlighet med bestämmelser och administrativ praxis i medlemsstaterna, dock högst under så många timmar varje år som medlemsstaterna har fastställt.

Artikel 12

Likabehandling

Innehavaren av ett uppehållstillstånd skall åtnjuta samma behandling som medborgare när det gäller

(a) erkännande av yrkesutbildningsbevis, utbildningsbevis för teoretiska utbildningar och andra kvalifikationer i enlighet med relevanta nationella förfaranden,

(b) arbetsvillkoren, inräknat löne- och uppsägningsvillkor,

(c) social trygghet, enligt definitionen i nationell lagstiftning,

(d) skatteförmåner, och

(e) tillgång till varor och tjänster och leveranser av allmänt tillgängliga varor och tjänster.

Artikel 13

Rörlighet

1. Innehavaren av ett uppehållstillstånd som utfärdats i enlighet med detta direktiv får, med stöd av detta tillstånd och ett giltigt pass eller en annan likvärdig resehandling, genomföra en del av sitt forskningsprojekt på en annan medlemsstats territorium, förutsatt att den medlemsstaten inte bedömer vederbörande som ett hot mot allmän ordning och säkerhet eller folkhälsa. I förekommande fall skall ett nytt mottagningsavtal ingås, med hänsyn till den tidsperiod som kommer att behövas för att genomföra denna del av forskningsprojektet, och på grundval av detta avtal skall forskaren erhålla uppehållstillstånd i den andra medlemsstaten.

2. Punkt 1 påverkar inte medlemsstaternas möjlighet att införa krav om visering för kortare vistelse för tredjelandsmedborgare som inte omfattas av bestämmelserna om ömsesidighet i artikel 21 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet.

Kapitel V

Förfarande och insyn

Artikel 14

Inlämnande av ansökningar om uppehållstillstånd

Det är medlemsstaterna som fastställer om ansökningar om uppehållstillstånd skall lämnas in av forskaren eller av det berörda forskningsorganet.

Ansökningarna skall lämnas in

- antingen i det land där forskaren är bosatt, via beskickningen för den medlemsstat där forskningsverksamheten kommer att bedrivas, eller

- direkt på gemenskapens territorium, om forskaren redan befinner sig där lagligt, i förekommande fall via beskickningen för den medlemsstat där forskningsverksamheten kommer att bedrivas.

Genom undantag får medlemsstaterna även pröva ansökningar som inte har lämnats in i enlighet med denna artikel.

Artikel 15

Rättssäkerhetsgarantier

1. Medlemsstatens behöriga myndigheter skall skriftligen, och i enlighet med de delgivningsförfaranden som föreskrivs i den nationella lagstiftningen på området, meddela den sökande vilket beslut som har fattats om ansökan om inresa och vistelse

eller om förlängning av uppehållstillståndet senast 30 dagar efter det att ansökan lämnades in. Eventuella följder av om de behöriga myndigheterna inte fattar beslut inom denna frist skall regleras i den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning. Om prövningen av ansökan är av komplicerad natur, får tidsfristen i första stycket i undantagsfall förlängas.

2. Alla beslut om att inte utfärda uppehållstillstånd eller att ändra, vägra att förlänga eller dra in ett uppehållstillstånd skall motiveras i vederbörlig ordning. Av beslutet skall framgå vilka möjligheter som finns att överklaga och inom vilken tid överklagande kan göras.

3. En tredjelandsmedborgare skall ha rätt att begära rättslig prövning i den berörda medlemsstaten av varje beslut om att inte utfärda uppehållstillstånd eller att ändra, vägra att förlänga eller dra in ett uppehållstillstånd.

Artikel 16

Avgifter

Medlemsstaterna får kräva att den sökande betalar en avgift för handläggningen av ansökan om uppehållstillstånd. Avgiften får inte överstiga de faktiska administrativa kostnaderna.

Artikel 17

Insyn

Varje medlemsstat skall se till att tillhandahålla allmänheten uttömmande och regelbundet uppdaterad information, särskilt via Internet, om godkända forskningsorgan enligt artikel 4 med vilka forskare kan ingå mottagningsavtal, och om de villkor och förfaranden för inresa och vistelse på deras territorier i forskningssyfte som har antagits med stöd av detta direktiv.

Kapitel VI

Slutbestämmelser

Artikel 18

Rapportering

Kommissionen skall med jämna mellanrum, och första gången senast den […*], rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna, och vid behov föreslå nödvändiga ändringar. Medlemsstaterna skall för detta ändamål översända statistiska uppgifter om tillämpningen av direktivet till kommissionen.

[* Tre år efter ikraftträdandet av detta direktiv.]

Artikel 19

Införlivande

1. Medlemsstaterna skall senast den 31 december 2006 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast överlämna texterna till dessa bestämmelser till kommissionen tillsammans med en jämförelsetabell för dessa bestämmelser och bestämmelserna i detta direktiv.

   När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 20

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* .

Artikel 21

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande

Förslag till RÅDETS REKOMMENDATION om att underlätta tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i syfte att bedriva forskning i Europeiska gemenskapen

MOTIVERING

Behovet av att föregripa införlivandet av direktivet genom att utfärda en rekommendation har redan förklarats i meddelandet. Förslaget till rekommendation omfattar fyra områden inom vilka medlemsstaterna uppmanas att successivt vidta åtgärder som underlättar inresa och vistelse för forskare från tredje länder. De fyra områdena är: inresa och vistelse i forskningssyfte, utfärdande av uppehållstillstånd, familjeåterförening och operativt samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen. För vart och ett av dessa områden har konkreta åtgärder identifierats. Åtgärdsförslagen har överlämnats till rådet för antagande, så att de kan tillämpas av medlemsstaterna. Syftet är att en första omgång åtgärder skall antas inom ett år från det att rådet antog denna rekommendation.

Den rättsliga grunden för förslaget till rekommendation har fastställts med hänsyn till syftet med de fyra områden som angivits ovan. Områdena omfattas av artikel 63 i EG-fördraget. Liksom i fråga om direktivet deltar Danmark inte i antagandet av förslaget till rekommendation och är därför inte bundet av det och omfattas inte av dess tillämpning. Detta följer av artiklarna 1 och 2 i det protokoll om Danmarks ställning som är fogat till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning kommer inte heller dessa länder att omfattas av tillämpningen av rekommendationen, om de inte beslutar annat i den ordning som fastställs i det nämnda protokollet.

Dessa åtgärder är av största vikt och behöver genomföras snabbt. På grund av åtgärdernas omfattning och verkningar kan deras syften uppnås bättre på gemenskapsnivå.

KOMMENTARER TILL ÅTGÄRDERNA

1. INRESA OCH VISTELSE I FORSKNINGSSYFTE

Den första gruppen av åtgärder i rekommendationen gäller tillgången till forskningstjänster på arbetsmarknaden. Åtgärderna syftar till att snabbt, enkelt och utan tidsbegränsning ge tredjelandsmedborgare tillgång till forskningstjänster.

a) Den första av dessa åtgärder gäller frågan om arbetstillstånd. Eftersom skälet till att inresa och vistelse beviljas är att Europeiska unionen lider brist på forskare och att dess behov dessutom med hänsyn till den målsättning som rådet har fastställt och som tagits upp i meddelandet kommer att öka under de kommande åren, finns det inte längre anledning att bedöma arbetsmarknaden innan man tillåter en tredjelandsmedborgare att inneha en forskningstjänst. Avskaffandet av arbetstillstånd kommer att göra det möjligt att förkorta förfarandet för forskares inresa och vistelse på medlemsstaternas territorium. Innan kravet på arbetstillstånd avskaffas helt i enlighet med det förslagna direktivet, uppmanas medlemsstaterna att välja mellan dispens från tillståndskravet eller automatiskt beviljande av tillstånd, beroende på viken modell som överensstämmer bäst med hur deras myndigheter med ansvar för invandrings- och sysselsättningspolitik organiserar sitt samarbete.

b) Av samma skäl bör forskare från tredje länder inte behöva drabbas av kvotering. Rekommendationen säger ingenting om medlemsstaternas användning av kvotering, men det föreslås att tredjelandsmedborgare som söker till forskningstjänster inte skall få sin rätt till inresa och vistelse inskränkt på grund av kvoter, om sådana skulle förekomma.

c) Likaså av samma skäl får tillgången till forskningstjänster inte tidsbegränsas genom föreskrivande av en maximiperiod, vilket dock inte hindrar att uppehållstillstånd som utfärdas till forskare har en begränsad giltighetstid så länge de kan förlängas utan begränsningar. I rekommendationen föreskrivs ett undantag från denna regel när det är fråga om åtgärder som syftar till att förebygga kunskapsflykt. Undantaget gäller om en medlemsstats politik knyter möjligheten att få en forskningstjänst till ett krav på att forskaren efter avslutat arbete återvänder till ursprungslandet för att där göra bruk av de förvärvade kunskaperna.

2. UPPEHÅLLSTILLSTÅND

Den andra gruppen av åtgärder gäller utfärdandet av uppehållstillstånd och uppehållstillståndens giltighetstid.

a) Om Europeiska unionen skall kunna locka till sig forskare från tredje länder, måste förfarandet för utfärdande av uppehållstillstånd fungera enkelt och snabbt. I rekommendationen föreslås därför att medlemsstaterna sätter upp som mål att utfärdandet skall ta högst trettio dagar.

b) Den andra åtgärden rörande uppehållstillstånd hänger ihop med frågan om hur länge tillgången till arbetsmarknaden skall gälla. Målet är att avskaffa tidsbegränsningarna och se till att uppehållstillstånden för forskare i princip alltid kan förlängas. Liksom i fråga om arbetstillstånden, medger rekommendationen undantag från denna huvudregel när syftet är att förebygga kunskapsflykt.

c) Den tredje åtgärden syftar till att underlätta övergången till införlivande och tillämpning av *direktivet*. Eftersom det system som föreskrivs i direktivet ger det berörda forskningsorganet en viktig roll i förfarandet för utfärdande av uppehållstillstånd, föreslås i rekommendationen att medlemsstaterna snarast skall ta till sig denna mekanism. Denna övergång kommer att vara av stor betydelse för att skapa en förtroendefull relation mellan forskningsorganen och medlemsstaternas behöriga myndigheter på invandringsområdet, en avgörande faktor för tillämpningen av detta direktiv. Denna progressiva samverkan skulle, alltefter medlemsstaternas önskemål, till exempel kunna avse bedömningen av forskarmeriterna, bedömningen av forskningsprojektet (särskilt vad gäller dess finansiering), kontrollen av forskarens tillgångar under vistelsen samt inlämnandet på forskarens vägnar av ansökan om uppehållstillstånd.

3. FAMILJEÅTERFÖRENING

Möjligheterna till familjeåterförening är en mycket viktig fråga för forskare från tredje länder som planerar att bosätta sig i Europa. Svårigheter att ta med sig familjen och problem för familjemedlemmar att hitta arbete är betydande hinder för forskares rörlighet och kan få dem att välja en annan plats för sitt arbete. Det är således av

största vikt att underlätta inresa och vistelse för familjemedlemmar till forskare som Europeiska unionen låter resa in och vistas på sitt territorium. Med hänsyn till att direktivet om rätt till familjeåterförening antogs formellt den 22 september 2003, har det inte förefallit lämpligt att lagstifta på nytt i denna fråga. Därmed måste fråga tas upp inom ramen för denna rekommendation, där det föreslås att medlemsstaterna skall anta olika åtgärder som är mer förmånliga än direktivet när det gäller frågor om familjeåterförening.

a) Medlemsstater som inte tillåter familjeåterförening i de fall det finns möjlighet att välja om en familjemedlem skall ges uppehållstillstånd eller inte (det vill säga då familjeåterförening är fakultativ för medlemsstaten) uppmanas att underlätta inresa och vistelse i de fall den som ansökt om familjeåterförening är forskare.

b) Det föreslås att det inte skall kunna anföras mot forskares ansökningar om familjeåterförening att de har lämnats in när familjemedlemmarna redan befann sig lagligt på medlemsstatens territorium. Direktivet om rätt till familjeåterförening ger möjlighet att godta denna typ av ansökningar och rekommendationen erkänner denna möjlighet för forskare mer generellt. Ansträngningarna för att främja inresa och vistelse för forskare, för vilka det bland annat föreslås en möjlighet att lämna in ansökningar om inresa och vistelse på plats, skulle i själva verket kunna gå om intet genom en vägran att godta ansökningar om familjeåterförening på platsen. Mot den bakgrunden förefaller en sådan vägran orimlig.

c) Möjligheten för forskarens familjemedlemmar att arbeta är uppenbarligen en mycket viktig faktor när en forskare beslutar om han eller hon skall komma för att bosätta sig i Europa eller inte. För konsekvensens skull föreslås därför att forskares familjemedlemmar skall beviljas den mest förmånliga behandling som kan beviljas tredjelandsmedborgare.

d) Denna åtgärd gäller längden på förfarandet för utfärdande av uppehållstillstånd till familjemedlemmar. Liksom i fråga om forskarens själv, föreslås i rekommendationen att medlemsstaterna skall fastställa en kortare frist än den som i deras interna lagstiftning föreskrivs för familjeåterförening enligt gemenskapsrätten, och under alla omständigheter en kortare frist än det maximum på 9 månader som föreskrivs i direktivet.

e) Alltjämt i samma strävan efter snabbhet och internationell konkurrenskraft, uppmanas medlemsstaterna i rekommendationen att inte tillämpa väntetid i fråga om ansökningar som lämnas in av forskare.

4. OPERATIVT SAMARBETE

Sista delen av rekommendationen, som är av övergripande natur, omfattar en rad kompletterande administrativa åtgärder som syftar till att underlätta tillämpningen av rekommendationen och i förlängningen direktivet.

a) Medlemsstaterna uppmanas att underrätta kommissionen om vilka åtgärder de vidtar för att underlätta inresa och vistelse för forskare från tredje länder.

b) För att öka kunskaperna om hur de berörda personkategorierna rör sig, uppmuntras medlemsstaterna att samla in statistik om uppehållstillstånd som utfärdas till forskare och deras familjemedlemmar, och överlämna denna till kommissionen.

c) till f) I syfte att underlätta inresa och vistelse för forskare och identifiera exakt vilka problem som kommer att uppstå i praktiken och vilka lösningar som kan tänkas finnas på dessa eventuella problem, föreskrivs i punkterna 3, 4 och 5 i rekommendationen att det skall utses kontaktpersoner i fråga om inresa och vistelse för forskare från tredje länder inom behöriga ministerier (invandring och forskning) och på ambassaderna. Syftet är att förbättra informationen till tredjelandsmedborgare som söker forskartjänster i Europeiska unionen. Dessa särskilda funktioner skulle kunna anförtros någon som redan är anställd vid den berörda myndigheten. Forskningsorganen uppmanas dessutom i punkt 6 att bland den egna personalen utse en kontaktperson som kan upplysa forskare från tredje länder och underlätta samarbetet med de myndigheter i medlemsstaterna som ansvarar för invandringsfrågor. Detta med tanke på den roll som forskningsorganen i kraft av direktivet på sikt kommer att spela i förfarandet för inresa och vistelse.

g) Slutligen uppmuntras nätverkssamarbete på medlemsstatsnivå. Sådant samarbete torde komma att underlättas avsevärt genom de insatser som redan gjorts med lanseringen på Internet av den europeiska portalen om forskares rörlighet och det framtida inrättandet av nätverket av *Mobility Centres* (”som skall bistå flyttande forskare med nödvändig information”) som täcker 33 länder och bör vara i drift i början av 2004.

2004/0062 (CNS)

Förslag till

RÅDETS REKOMMENDATION

om att underlätta tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i syfte att bedriva forskning i Europeiska gemenskapen

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 63 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag[40],

med beaktande av Europaparlamentets yttrande[41],

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande[42], och

av följande skäl:

(1) I syfte att stärka och strukturera den europeiska forskningspolitiken framhöll kommissionen i januari 2000[43] nödvändigheten av att skapa ett europeiskt område för forskningsverksamhet som grund för gemenskapens framtida åtgärder på detta område.

(2) Vid sitt möte i Lissabon godkände Europeiska rådet det europeiska området för forskningsverksamhet och fastställde som mål för gemenskapen att till 2010 bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi.

(3) Globaliseringen av ekonomin kräver större rörlighet för forskare, en insikt som kommit till uttryck i gemenskapens sjätte ramprogram för forskning, som ger forskare från tredje länder större möjligheter att delta i forskningsprogram.

(4) Europeiska gemenskapen beräknas behöva 700 000 nya forskare för att uppnå det av Europeiska rådet i Barcelona fastställda målet att 3 % av BNP skall investeras i forskning. För att uppnå detta mål krävs en rad samverkande åtgärder, exempelvis att öka de ungas intresse för vetenskapliga karriärer, öka möjligheterna till fortbildning och rörlighet inom forskningen, förbättra karriärmöjligheterna för forskare inom gemenskapen och öppna gemenskapen mer för tredjelandsmedborgare som kan komma i fråga för inresa och vistelse i forskningssyfte.

---

40 EUT C […], […], s. […].
41 EUT C […], […], s. […].
42 EUT C […], […], s. […].
43 KOM(2000) 6, 18.1.2000.

(5) I avvaktan på antagandet av ett direktiv som torde komma att bidra till genomförandet av dessa mål genom att skapa ett förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte, förefaller det lämpligt att genom denna rekommendation uppmana medlemsstaterna att börja underlätta denna form av inresa och vistelse.

(6) Eftersom gemenskapen lider brist på forskare och måste göra det lättare för denna grupp att resa in och vistas i gemenskapen, bör tillgången till forskningstjänster på arbetsmarknaden främjas, särskilt genom avskaffande av kravet på arbetstillstånd.

(7) För att vara konkurrenskraftiga och utöva dragningskraft i en global konkurrenssituation, bör medlemsstaterna underlätta och påskynda sina förfaranden för utfärdande och förlängning av viseringar och uppehållstillstånd för forskare.

(8) Genomförandet av denna rekommendation får inte leda till ökad kunskapsflykt från tillväxt- och utvecklingsländer. Kompletterande åtgärder för att i fall där det finns en sådan risk främja att forskarna återvänder till sina ursprungsländer och för att gynna forskares rörlighet skall vidtas i samarbete med ursprungsländerna i en strävan att skapa en global migrationspolitik.

(9) Eftersom frågan om familjeåterförening är en avgörande faktor vid forskarens beslut om att bedriva sin forskning i gemenskapen eller inte, bör medlemsstaterna bibehålla eller anta mer förmånliga bestämmelser jämfört med rådet direktiv 2003/86 om rätt till familjeåterförening[44].

(10) Utbytet av uppgifter och god praxis bör uppmuntras i syfte att förbättra förfarandena för inresa och vistelse för forskare. I denna rekommendation anges att även kontakter mellan behöriga myndigheter och arbete i nätverk kan bidra till förbättringar.

(11) Denna rekommendation respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns såsom allmänna gemenskapsrättsliga principer, bland annat i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

(12) Enligt artiklarna 1 och 2 i det protokoll om Danmarks ställning som fogats till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen deltar Danmark inte i antagandet av denna rekommendation, och berörs därför inte av denna.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS MEDLEMSSTATERNA

1) att, när det gäller inresa och vistelse i forskningssyfte,

a) främja forskares inresa och vistelse i gemenskapen, antingen genom att undanta dem från kravet på arbetstillstånd, eller genom att föreskriva att forskare erhåller sådana tillstånd automatiskt,

b) inte begränsa tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte genom kvotering av forskningstjänster,

---

44 EGT L 251, 3.10.2003, s. 12.

c) garantera tredjelandsmedborgare möjlighet att arbeta som forskare utan tidsbegränsning, utom när en sådan är motiverad av hänsyn till behoven i forskarens ursprungsland,

2) att, när det gäller uppehållsstillstånd,

a) fastställa en frist på högst 30 dagar som riktmärke för utfärdande av uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som har för avsikt att bedriva forskning,

b) utan tidsbegränsning garantera tredjelandsmedborgare som bedriver forskningsverksamhet rätt till förlängning av deras uppehållstillstånd, utom när en tidsbegränsning är motiverad av hänsyn till behoven i forskarens ursprungsland,

c) successivt involvera forskningsorganen i förfarandet för inresa och vistelse för forskare,

3) att, när det gäller familjeåterförening,

a) främja inresa och vistelse för familjemedlemmar till forskare från tredje länder, i de fall möjlighet till familjeåterförening inte är obligatorisk,

b) ge forskare från tredje länder och deras familjemedlemmar möjlighet att lämna in en ansökan om familjeåterförening i sådana fall då familjemedlemmarna redan befinner sig lagligt på medlemsstaternas territorium,

c) ge familjemedlemmar till en forskare från tredje länder vilka beviljas inresa och vistelse inom ramen för familjeåterförening den mest förmånliga behandling som kan beviljas tredjelandsmedborgare i fråga om tillgång till arbetsmarknaden i den berörda medlemsstaten,

d) fastställa en kortare frist än den som föreskrivs i nationell rätt och, under alla omständigheter, än de nio månader som föreskrivs i artikel 5.4 i direktiv 2003/86, för svaret på en ansökan om inresa och vistelse för en familjemedlem till en forskare från tredje länder,

e) inte tillämpa väntetid för familjemedlemmar till forskare från tredje länder,

4) att, när det gäller det operativa samarbetet,

a) till kommissionen översända uppgifter om de åtgärder som de har antagit för att underlätta inresa och vistelse för forskare från tredje länder,

b) samla statistik om antalet uppehållstillstånd som utfärdas till forskare från tredje länder och deras familjemedlemmar,

c) inom sitt ministerium med ansvar för invandringsfrågor och, i förekommande fall, inom sin territoriala förvaltning, utse en kontaktperson med ansvar för inresa och vistelse för forskare från tredje länder,

d) inom sitt ministerium med ansvar för forskning utse en kontaktperson med ansvar för inresa och vistelse för forskare från tredje länder,

e) inom sina ambassader utse en kontaktperson med ansvar för inresa och vistelse för forskare från tredje länder,

f) uppmuntra forskningsorganen att utse en egen kontaktperson med ansvar för inresa och vistelse för forskare från tredje länder,

g) vaka över att de personer inom medlemsstaternas myndigheter och inom forskningsorganen, vilka ansvarar för inresa och vistelse för forskare från tredje länder, samarbetar i nätverk på nationell nivå.

Utfärdad i Bryssel den […]

På rådet vägnar
Ordförande
[…]

Förslag till RÅDETS REKOMMENDATION om att underlätta medlemsstaternas utfärdande av enhetliga viseringar för kortare vistelse till forskare från tredje länder som flyttar i syfte att bedriva forskning i Europeiska gemenskapen

MOTIVERING

För att komplettera de allmänna bestämmelserna om tredjelandsmedborgares inresa, vistelse och rörlighet i Europeiska gemenskapen i forskningssyfte, har det visat sig nödvändigt att föreskriva särskilda åtgärder för att underlätta inresa, vistelse och rörlighet i medlemsstaterna för denna kategori av personer när det gäller kortare vistelser.

Förslaget till rekommendation omfattar enbart frågor om utfärdandet av enhetliga viseringar för vistelser som inte överstiger tre månader totalt, och medlemsstaterna uppmanas att successivt införa åtgärder som underlättar inresa, vistelse och rörlighet för forskare från tredje länder vilka omfattas av krav på visering enligt rådet förordning 539/2001 av den 15 mars 2001[45].

Konkreta åtgärder har identifierats och lagts fram för rådets godkännande, i syfte att medlemsstaterna skall tillämpa dem. Målet är att genomförandet av de nämnda åtgärderna skall utvärderas inom ett år från det att rådet antog denna rekommendation.

Förslaget till rekommendation avser formerna för utfärdandet av enhetliga viseringar och innebär en utveckling av Schengenregelverket. Den rättsliga grunden på detta område är artikel 62.2 b ii), vilket innebär tillämpning av den ”variabla geometri” som fastställdes genom protokollen om Förenade kungarikets, Irlands och Danmarks ställning. Enligt protokollet om Danmarks ställning som fogats till EG-fördraget deltar Danmark inte i antagandet av denna rekommendation och är därför inte bundet av den och omfattas inte av dess tillämpning. När som i detta fall förslagen innebär en utveckling av Schengenregelverket skall Danmark, i enlighet med artikel 5 i protokollet, ”inom en tid av sex månader efter det att rådet har beslutat om ett förslag eller initiativ om uppbyggnad av Schengenregelverket enligt bestämmelserna i avdelning IV i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, besluta huruvida det skall genomföra detta beslut i sin nationella lagstiftning”. Rekommendationen kommer inte heller att vara tillämplig för Förenade kungariket och Irland, såvida inte dessa länder bemyndigas att delta enligt bestämmelserna i protokollet om införlivande av Schengenregelverket inom Europeiska unionens ramar.

I enlighet med det avtal som den 17 maj 1999 ingicks mellan rådet, Norge och Island, i syfte att associera dessa båda länder till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket, genomför och tillämpar Norge och Island de åtgärder som Europeiska unionen vidtar för att ändra eller komplettera Schengenregelverket.

I artikel 3 i anslutningsakten föreskrivs att bestämmelserna i Schengenregelverket och i de rättsakter som grundas på detta eller på annat sätt har samband med detta, enligt förteckningen i den bilaga som artikeln hänvisar till, skall vara bindande för och tillämpas i de nya medlemsstaterna från och med dagen för anslutningen. De bestämmelser och rättsakter som

---

[45] Rådets förordning (EG) nr 539/2001 av den 15 mars 2001 om fastställande av förteckningen över tredje länder vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredje länder vars medborgare är undantagna från detta krav, EGT L 81, 21.3.2001, s. 1. Förordningen senast ändrad genom förordning (EG) nr 453/2003 (EUT L 69, 13.3.2003, s. 10).

inte anges i bilagan skall visserligen vara bindande för de nya medlemsstaterna från och med dagen för anslutningen, men skall inte tillämpas i en ny medlemsstat förrän efter beslut av rådet i enlighet med denna artikel. Med undantag för förordningarna (EG) 539/2001 och (EG) 1683/95, uppräknas inte Schengenregelverkets bestämmelser om visering (artiklarna 9–18 i Schengenkonventionen och genomförandebesluten till dessa, särskilt de gemensamma konsulära anvisningarna) i denna bilaga, vilket innebär att de trots att de är bindande från dagen för anslutningen, inte är tillämpliga i de nya medlemsstaterna förrän efter det att rådet har fattat ovan nämnda beslut.

Med hänsyn till betydelsen av dessa åtgärder och behovet av att införa dem utan dröjsmål, mot bakgrund av de mål som fastställdes av Europeiska rådet i Lissabon och själva åtgärdernas natur, kan endast en gemenskapsåtgärd skapa de förutsättningar som krävs för att nå det fastställda målet.

KOMMENTARER TILL DE ENSKILDA ÅTGÄRDERNA

Om Europeiska unionen skall kunna locka till sig forskare från tredje länder är det nödvändigt att underlätta deras inresa och vistelse, så att det blir möjligt för denna kategori av personer att förflytta sig inom det gemensamma området i syfte att delta i konkreta åtgärder inom ramen för Europeiska gemenskapens forskningsprogram.

Förfarandena och villkoren för utfärdande av visering för kortare vistelse fastställs i de gemensamma konsulära anvisningarna. I dessa anvisningar anges vissa möjligheter att underlätta olika aspekter av förfarandet för utfärdande av visering. Dessa lättnader kan endast användas gentemot personer som antas ha ärligt uppsåt.

Rekommendationen grundar sig helt på tanken att forskare som väljs ut för att delta i forskningsprojekt i Europeiska gemenskapen och som är tredjelandsmedborgare som omfattas av krav på visering enligt förordning 539/2001, kan antas vara sådana personer med ärligt uppsåt för vilka utfärdandet av visering bör underlättas.

Medlemsstaterna bör sätta upp som mål att anta nödvändiga bestämmelser om vilka materiella och administrativa resurser som kommer att krävas för att på ett generellt plan kunna garantera förkortning av tidsfristerna för utfärdande av viseringar till forskare.

Den internationella rörligheten bland forskare som tvingas förflytta sig ofta för kortare vistelser måste underlättas, särskilt eftersom det rör sig om en sådan kompletterande åtgärd som gemenskapen kan vidta för att uppmuntra kunskapsutbyte, i stället för kunskapsflykt till skada för vissa tredje länder. Det är skälet till att medlemsstaterna rekommenderas att till forskare, som kan visa att deras arbete kräver att de flyttar ofta, utfärda viseringar som tillåter dem att göra flera resor fram och tillbaka mellan Europeiska unionen och sina ursprungsländer, och att anpassa viseringarnas giltighetstid till längden på forskningsarbetena. De berörda forskarna skulle därmed inte längre behöva ansöka om flera viseringar under arbetets gång.

Enligt Schengenregelverkets bestämmelser om visering, skall personer som ansöker om visering visa upp ett antal styrkande handlingar till stöd för sin ansökan. Med en presumtion för att forskare är personer med ärligt uppsåt skulle medlemsstaterna kunna överväga att sänka kraven när det gäller de handlingar som skall visas upp, med hänsyn till den lokala situationen. En samordnad strategi, som utformas och tillämpas i samråd med forskningsorganen, skulle kunna underlätta handläggningen av viseringar som lämnas in av forskare.

Medlemsstaterna får, i enlighet med det gemensamma regelverket, sänka eller avskaffa eventuella avgifter för handläggning av ansökningar som lämnas in av enskilda forskare.

För att främja utbytet av god praxis skall medlemsstaterna samråda på lokal nivå och dela information om de administrativa lösningar som används för att underlätta handläggningen av viseringsansökningar som lämnas in av forskare.

På grundval av uppgifter som tillhandahålls av medlemsstaterna skall kommissionen inom ett år från den dag då rekommendationen antogs lägga fram en första utvärdering av de åtgärder som vidtagits.

2004/0063 (CNS)

Förslag till

RÅDETS REKOMMENDATION

om att underlätta medlemsstaternas utfärdande av enhetliga viseringar för kortare vistelse till forskare från tredje länder som flyttar i syfte att bedriva forskning Europeiska gemenskapen

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 62.2 b ii) i detta,

med beaktande av kommissionens förslag[46],

med beaktande av Europaparlamentets yttrande[47],

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande[48], och

av följande skäl:

(1) I syfte att stärka och strukturera den europeiska forskningspolitiken framhöll kommissionen i januari 2000[49] nödvändigheten av att skapa ett europeiskt område för forskningsverksamhet som grund för gemenskapens framtida insatser på detta område.

(2) Vid sitt möte i Lissabon godkände Europeiska rådet det europeiska området för forskningsverksamhet och fastställde som mål för gemenskapen att till 2010 bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi.

(3) Globaliseringen av ekonomin kräver större rörlighet för forskare, en insikt som kommit till uttryck i gemenskapens sjätte ramprogram för forskning[i], som ger forskare från tredje länder större möjligheter att delta i forskningsprogram.

(4) Europeiska gemenskapen beräknas behöva 700 000 nya forskare för att uppnå det av Europeiska rådet i Barcelona fastställda målet att 3 % av BNP skall investeras i forskning. För att uppnå detta mål krävs en rad samverkande åtgärder, exempelvis att öka de ungas intresse för vetenskapliga karriärer, öka möjligheterna till fortbildning och rörlighet inom forskningen, förbättra karriärmöjligheterna för forskare inom gemenskapen och öppna gemenskapen mer för tredjelandsmedborgare som kan komma i fråga för inresa och vistelse i forskningssyfte.

---

46 EUT C […], […], s. […].
47 EUT C […], […], s. […].
48 EUT C […], […], s. […].
49 KOM(2000) 6, 18.1.2000

(5) För att vara konkurrenskraftiga och utöva dragningskraft i en global konkurrenssituation bör medlemsstaterna, när det är fråga om kortare vistelser, underlätta forskares inresa, vistelse och rörlighet i gemenskapen.

(6) Medlemsstaterna bör åta sig att anse forskare från tredje länder som omfattas av krav på visering enligt förordning 539/2001 som personer med ärligt uppsåt och bevilja dessa sådana lättnader som föreskrivs i Schengenregelverket i samband med förfaranden för utfärdande av viseringar för kortare vistelse.

(7) Utbytet av uppgifter och god praxis bör uppmuntras i syfte att förbättra förfarandena för utfärdande av visering för kortare vistelse till forskare.

(8) Denna rekommendation respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns såsom allmänna gemenskapsrättsliga principer, bland annat i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

(9) Enligt artiklarna 1 och 2 i det protokoll om Danmarks ställning som fogats till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen deltar Danmark inte i antagandet av denna rekommendation och berörs således inte av denna. Eftersom denna rekommendation emellertid syftar till att utveckla Schengenregelverket genom tillämpning av bestämmelserna i tredje delen, avdelning IV i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, är artikel 5 i nämnda protokoll tillämplig.

(10) Denna rekommendation innebär en utveckling av Schengenregelverket i vilken Förenade kungariket inte deltar i enlighet med artiklarna 4 och 5 i protokollet om införlivande av Schengenregelverket inom Europeiska unionens ramar som fogats till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Förenade kungariket deltar därför inte i antagandet av rekommendationen och berörs således inte av denna.

(11) Denna rekommendation innebär en utveckling av Schengenregelverket i vilken Irland inte deltar i enlighet med artiklarna 4 och 5 i protokollet om införlivande av Schengenregelverket inom Europeiska unionens ramar som fogats till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Irland deltar därför inte i antagandet av rekommendationen och berörs således inte av denna.

(12) I förhållande till Republiken Island och Konungariket Norge innebär denna förordning en utveckling av Schengenregelverket inom det område som anges i artikel 1.B i rådets beslut 1999/437/EG av den 17 maj 1999 om vissa tillämpningsföreskrifter för det avtal som har ingåtts mellan Europeiska unionens råd och Republiken Island och Konungariket Norge om dessa båda staters associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket.

(13) Denna rekommendation är en rättsakt som grundar sig på Schengenregelverket eller på annat sätt har samband med detta, i enlighet med artikel 3.2 i anslutningsakten.

HÄRMED REKOMMENDERAS MEDLEMSSTATERNA

1. att underlätta utfärdandet av viseringar genom att åta sig att snabbt pröva viseringsansökningar som lämnas in av forskare från tredje länder som omfattas av krav på visering enligt förordning 539/2001,

2. att främja den internationella rörligheten för forskare från tredje länder som ofta måste resa till Europeiska unionen, genom att utfärda viseringar som gäller för flera in och utresor; vid fastställandet av viseringarnas giltighetstid, skall medlemsstaterna ta hänsyn till längden på de forskningsprogram som forskarna skall delta i,

3. att åta sig att skapa förutsättningar för harmonisering av kraven på vilka styrkande handlingar forskarna skall lämna in tillsammans med sin viseringsansökan,

4. att främja att viseringar till forskare utfärdas utan handläggningsavgifter, i enlighet med bestämmelserna i Schengenregelverket,

5. att inom ramen för det konsulära samarbetet på lokal nivå ta hänsyn till målet att underlätta utfärdandet av viseringar till forskare från tredje länder, i syfte att främja utbytet av god praxis, och

6. att åta sig att inom ett år från det att rekommendationen antogs översända uppgifter till kommissionen om god praxis som har införts och därigenom skapa förutsättningar för kommissionen att bedöma vilka framsteg som gjorts.

Utfärdad i Bryssel den […]

På rådets vägnar
Ordförande
[…]